МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIайн обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 85 (4098). | ШОАТТА, 17 июль, 1965 шу. | Мах 2 кеп.

Тахан номер тIа:

СУХАЛБЕ КХАШКАРЧА БАЛХАШТА
ВАЙ МЕХКА ГIОЛЛА
КПСС ЦК ПЛЕНУМА РЕШЕНЕШ — ВАХАРЕ!
ДЕПУТАТИЙ ГIУЛАКХАШ
Фотоинформаци
Доазол дехьара хоамаш

КЕРДАЧА ТОЛАМАШКА

Семилетка тIеххьара шу толамца чакхдаккхара шерра социалистически яхь а йоаржаяь, чуйнна къахьегаш ба республика къахьегамхой. ХIанз чакхдаьннад укх шера ах шу. Дог гIоздоахаш за цхьайолча коллективашта карагIдаьнна толамаш. Из хьагойт укх деношка газета тIа кепа техача Нохч-ГIалгIай АССР статистически управлене хоамо.

Производства юкъарча боарамген керттерча изделей дукхагIчарген диллача республика промышленносто кхоачашъяьй ах шера план. Промышленни продукце боарам 1964 шера хьалхарча ах шера хинначул 11,7 процент лакхбеннаб. Цо хьагойт семилетка тIеххьарча шера заданех белгалъяь хинначул сихагIча темпаца промышленность дегIайоагIилга. Къаьстта чIоагIа дегIадоагIа промышленноста керттера доакъош: мехкдаьтта, даккхар — 38 процент, химически — 22 процент, машинаши металлах хIамаши яр — 16 процент.

ТIеххоачашъяьй укх ах шера къахьегама овсарле лакхъяра план а. Промышленностера къахьегама овсарле планах 7,5 процент мара лакхъяла ца йоагIача метта 8,9 процент лакхъеннай.

Социалистически яхье хьалха латт вай гIорбаьнна мехкдаьттахой. Планал совгIа бIаьш эзараш тоннаш «Iаьржа дошув» деннад цар Даьхенна. Дика къахьийгад Нохч - ГIалгIайчен химикаша а машинашъераша а.

ЧIоагIа болх баьб укх шера промышленностера экономически хьоkхамаш дIахо а тоадара, кхом а беш бедал, материалаш, доагор, электроэнерги хIаахийтара, продукце дикал лакхъяра. Цхьайола организационно - технически мероприятеш чакхъяхар бахьан долаш продукце дуккхача тайпашка дIадодар дохле йиш хилар. Цу хьакъехьа доккхий толамаш даьхад «Грознефта» объединене предприятеша. Хьалхе а даьча лоархIамех продукцега дIадодар дохлар бахьан долаш планал совгIа хьалхарча ах шера объединене гIолла кхолир 400 эзар сом.

Республика промышленносте иштта дукха къахьийгад керда техника балха юкъехухьаш.

КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш толамца кхоачашъяра чуйнна къахьегаш ба Нохч - ГIалгIайчен юртбоахама къахьегамхой а.

Юртбоахама продукташ совъяхара йоккхий торонаш хьайнилай юртбоахама продукцех луш бола мах лакхбаро, паччахьалкхено эцача културай хувцалургйоаца планаш оттаяро.

Республика колхозийи совхозийи кхашка дукха болх баьб лаьтта леладара култура лакхъяра, лаьттан хIара гектарах кхы а дигагIа пайда эцара. ДукхагIа хиннад хий дехка лаьтташ.

1965 шера хьалхарча ах шера хьайбай фермай болхлоша, специалисташа, боахамий кулгалхоша дукха низ тIабахийтаб дулх, шура, фуаш, тха дукхагIа даккхара а уж паччахьалкхенга дукхагIа дохкара а.

Халкъа боахам дегIабарца цхьана лакхлу бахача наьха доходаш, дикагIа кхоачашду цар вахара хьашташ.

Цу тайппара республика халкъа боахам дегIабоалабеча хьалхарча ах шера даьха толамаш йоккхий да. Цхьабакъда, кхоачамбоацараш а да балха юкъе дукха. Хьалхарча ах шера план кхоачаш ца еш 18 предприяти йисай республике. Из Iалаьмате йоккха леларло я. Цхьайолча предприятеша кхоачашъяьзар ассортиментах йоагIа план. Масала, «Красный молот» яхача заводо мехкдаьтта аппаратурах, мехкдаьтта продукташ дIа-юха кхахьара эшача цистернех, Грозненски химически комбинато — ацетонах, Ермоловски дока — паркетах, «Терек» яхача мебель - дахчах хIамаш еча производственни объединене — букъ тохача гIандех, буфетех, книжкай тархех, «Металлист» яхача заводо — скобяной изделеех, металлически изделеех, иштта кхы а.

Цхьайолча предприятеша чIоагIа лакхдаьд продукци хьаяккхарга дIадодар. Дукха кхоачамбоацараш да республика гIушлош хьалъеча а. Эсала караерзаю керттера производственни мощносташ — нефтемаслозавода мехкдаьтта чакхдахара гIишлош, Грозненски химкомбината объекташ, Вознесенская — Грозный яха мехкдаьтта провод хьалъяра къоастаяь средствааш.

Ледара лел ейгачеи кхачани промышленноста объекташ хьалъелга. Наьсарен-Вокзале трикотажни фабрика хьалъеча шера йоагIача планах 800 эзар сома караерзае езаш хинна капитальни вложенеш ах шера 36 процент мара караерзаяьяц, кхоалагIча квартале эксплуатаце дIалойла аьнна белгалъяьккхача Наурски винзавода шера йоагIа план 25 процент мара кхоачашъяьяц. ГIишлош хьалъеча хьалха а санна дуккхача объекташкеи гIишлошкеи екъаш йоаю материальни къахьегамеи ресурсаш, хьалъеш латта объекташ шоай ханнахьа а йизза а, материалашцеи оборудованецеи Iалашъяц, во пайда эц техникахи болхлоехи.

Ерригача республике гIолла лаьрхIача товарооборот лакхъеннай, цхьабакъда, хIанз а бахача наьха хьашташ дизза кхоачашдац. ХIанз а дукха ух бахача наха хоатташ доаца къаьнача фасонийи моделийи товараш магазинашкеи складашкеи. КПСС ЦК мартовски Пленума решенеша дIадеххача тайпара вIаштIехьбаьккхабац болх республика цхьайолча колхозашеи совхозашеи. ХIанз а долаш да тIехьадуса, рентабельни доаца боахамаш. Хьайбай фермашка геттара ледара латт халача балхашта механизаци яра болх. Массанахьа бизза пайда эцац доаман даьгIенех. ТIагIертта къовсам лоаттабац лаьтта леладара култура лакхъяра.

ХIанз доладеннад семилетка тIеххьарча шера шоллагIа ах шу. Республика къахьегамхой бIубенна къахьегаш ба карагIдийнна толамаш совдахара, тIанйца декхараш ханал хьалха кхоачашдара. Дуккхача коллективашэ дIадахача ах шера хинна кхоачамбоацараш хIанале балха юкъера дIадоах. ХIанз керттердар да укх юхейисача хана, ерригa торонаш оарцагIа а яьха семилетка тIеххьарча шера плани тIанйца декхараши хIара коллективо тIеххоачашдерг-долаш болх вIаштIехьбаккхар. План кхоачаш ца еш хила йиш яц цхьа предприяти, цхьа боахам. Къаьстта теркам тIабахийта беза чура торонаш гучаяхара, арахецача продукце дикал лакхъяра. ШерагIа йоаржае еза коммунистически къахьегама цIи яккхара тIеххьара яхь.

Юртбоахама къахьегамхой декхарийла ба сихеи доа ца деши ялаташ чуйица даха. Цхьатарра де деза юртбоахама кхьдола балхаш а.

Партийни, профсоюзни, советски, комсомольски организацеш декхарийла я семилетка тIеххьарча шера заданеш сийленца кхоачашъяра берригa къахьегамхой оарцагIбаха. Кердача котало-нашка, новкъостий!

Лораде ялат!

Урус-Мартана района юрташкарча къахьегамхоша чIоагIа къа а хьийга, ка бола ялаташ кхедаьд семилетка тIеххьарча шера. Республике хьалхарчарца паччахьалкхенга ка бола ялаташ дохнара план кхоачашъяь баьннаб уж. ХIанз планал совгIа паччахьалкхенга дохнаш да ялат.

Цхьабакъда, цхьаболча боахамий кулгалхоша лерттIа вIаштIехьдаьккхадац керда хьувнъам лорабелга. Цудухьа къаьст-къаьстача кулга цIена боацача телхача наха шоашта пайда, нийбу цу гIулакхах. Мичурина цIерахча совхозе халнъа рузнъа лечкъаде гIийрта моттигаш я, из лерттIа лорадеш ца хилар бахьан долаш.

Цудухьа ших деношка «Чечингстройтранса» объединене контерерча шофера Мутаев Висита Мичурина цIерахча совхозера лочкъа а даь, кердача ялата 760 килограмм эхнай. Комсомольски юрта вахаш волча, цу совхоза доахаега хьежача Батаева ийцад совхозера лечкъадаь ялат, из лочкъадаь делга шийна хоьшшехьа.

Къоал даьраш лийцаб, угловни бехктокхаме озаргболаш ба.

Цхьанкха а къахетам хила йиш яц паччахьалкхен, халкъа рузкъа лечкъадерашта. ХIара сага декхар да халкъа рузкъа лораделга. Цхьа бурилг байта йиш яц ялатий.

Х. АХМАТОВ,
Нохч-ГIалгIай АССР МООП вокххагIа вола следователь.

Керда скважина хургья

Хаян-Корт яхача моттиге мехкдаьтта тохкаш деш дола балхаш ди тIехьа дукхагIа хул. Цига хьинаре къахьегаш ба Старогрозненски бурув деттача контора бурув деттараш. Дукха ха йоаццаш Тирка довкъашка бурув тохаргдола моттиг белгалъяьккхар бурув деттараша. Цига хургья № 45 йола скважина. С. Мартынов керте латтача вышкомонтажникий бригадо вышка кIала бетонах сихха ларл еллар.

Цига вышка хьа а ена дIаоттаяра С-100 яха 16 боккха низ бола трактораш эшаш хилар. 35 сахьата кхоачашбе безаш бар из болх. Дика цхьоагIо йолаш вышкомонтажникашеи трактористашеи къахьегарах графикал 14 сахьат хьалха чакхбаьккхар из болх.

ХIанз толамца дIахьош ба бурув тохача оборудованена монтаж яра болх, кийчъеш я майдаш. Кастта бурув тоха долаттерга № 45 йолча скважина.

А. ТИЩЕНКО.

СИХЕИ ЦIЕНЕИ ЧУИЙЦА ДАККХА ЯЛАТ

ДАЬХЕННА—ДУКХАГIА ЯЛАТ

Колхозийи совхозийи кхашка тIабийрзза къахьегаш боахк хIанз итташ эзараш ялат кхедераш.

Юрташкарча къахьегамхоша къа мишта хьег дувцаш дола хоамаш ух кхашкара.

ТIа-тIа дукхагIа хулаш йоагIа планал совгIа ялаташ дIателаш йола совхозаши колхозаши.

Дог хьоасташ да бIарчча хьанйцача республике гIолла ялаташ чуйдареи паччахьалкхенна дIателареи сухалаш укх тIеххьарча пхе дийнахьа хоадам боллаш лакхденна хилар.

15 июль тIакхоачаш гурахьа а бIаьсти а дув ка бола ялаташ 117 эзар гектара тIара хьекхаь даьннад, цунах хул дIадийначох 64 процент. Царех аьрда даьннад 104 эзар гектара тIара ялаташ, вешта аьлча, хьекхаьчох 89 процент хул царех. Ялаташ чуйица доалаш латт Шелковски районера боахамаш, хIаьта Грозненски, Гудермесски, Урус-Мартана, Наурски, Ачхой-Мартана районашка ялаташ чуйица даьннача майдах 70 процент а кхы тIех а хул.

Наьсарен районе чуэца дезача ялатех пхелагIа дакъа мара хьекхаь даьннадац, хIаьта Сунженски районе — 45 процент мара.

Уж районаш ялаташ чуйиде кхыча районел тIехьагIа йолаеннаяле а, кхыча районий дуккхача боахамашка а санна, ялаташ чуйидареи паччахьалкхенна дIателареи сухалаш дикка лакхагIа хила йиш яр цига.

Юрташкарча хIара механизатора а къахьегамхочоа а хIанз керттердар — ца дойташ ялаташ чуэцилга да. Кхашка хьал мел кхедаьр цIендаь чуэца деза. Кхай тIа йоаяь ялата хIара килограмм — боахама а паччахьалкхенна а хула зе да.

Республикерча ялаташ дIанйдеча пункташка дIакхаьчай ялатий 2,5 миллион пунт.

Планал совгIа дIахо а ялаташ дIателаш да Гудермесски, Ножай-Юрта, Урус-Мартана, Шелковски, Наурски районашкара боахамаш. Грозненскии Надтеречнии районашкара колхозаши совхозаши ялаташ дIанйдеча пункташка ялаташ дIаувзара гIулакхa хье а лу, шоашца цхьан ханна ялаташ чуйиде доладеннача кхыча районашкарча боахамел дикка тIехьа а дус. Грозненски районерчар паччахьалкхенна ялатий 9185 тонн мара дIаеннаяц, цунах хилац аьрдача ялатех 27 процент мара.

1965 шера 15 июль тIакхоачаш ялаташ (хьажкIаш йоацаш) чуэцареи паччахьалкхенга дохкареи хьакъехьа йола

СВОДКА (Планах проценташ)

Районаш	Паччахьалкхенна дIаденнад	Хьекхад	Хьекхаьчох аьрдад
Ножай-Юрта	152	56	100
Урус-Мартана	179	72	83
Гудермесски	111	74	100
Шелковски	103	95	88
Наурски	102	69	87
Ачхой-Мартана	93	69	66
Сунженски	53	45	92
Шаьла	52	62	92
Грозненски	48	71	92
МалгIабина	48	47	70
Надтеречни	43	63	94
Наьсарен	2	20	39
Дерригa а республике гIолла	57	64	89

Кхоачамбоацараш а да

Ялаташ чуэцара бехктокхаме декхараш хьалхашка латт Грозненски шурий совхоза механизаторашта. 7994 гектара тIара гурахьа дийна ялат чуэца дезаш ба укх шера совхоза къахьегамхой. Уж ялаташ чуэцара кхоачамхилла техника я совхозе. Ялаташ чуэца доладьча хьалхарча деношке а денз хьинаре къахьега болабеннаб механизатораш. Шерра яьржа социалистически яхь бахьан долаш гаьнна тIехкхоачашъю комбайнераша дийнахьара заданеш. Нормах 18 гектара тIара мара ца дезача сменах 35—40 гектара тIара хьекхаь улла ялат хьалъеца вIаштIехьдоал совхоза дикагIболча комбайнерий Кубаев Саид-Ахьмада, Денишенко Василе, Степаничев Степана, кхычар. Низ тIабахийтта механизатораша къахьегар бахьан долаш 4240 гектара тIара ялат хIанзле чуйица даьннад. Юхейисача хIамаех сиха цIен а деш оах ялаташ чуйица мукъалаьнна кхаш. Укхаза ча хьагулдеча къаьстта белгалбаьлар трактористаш Салманов Адам, Байсаров Лема, Болхлошца Абдулаев Оалхазарца, Алсултанов Вахийца цхьанз шоай нормаш хIара денна 150—170 процента кхоачашъю цар. Ялаташ чуйица яьнна моттигаш оах. Ялат чуэца доладичахьа 2535 гектар лаьтта аьхад совхозе. ХIаьта, дукха хIама ца эшаш цу лаьтта шоллагIа юв культураш дIа а йийнай. Цу дерригача балхашка шоай сменни нормаш дуккха а тIеххоачашъю механизаторaша. Цхьабакъда, дукха хьаде гIертача цхьаболча механизаторашта йицлу балха дикал, телхаю агротехника. ШоллагIча отделене ялхлагIча кхай тIа болх беш ба комбайнераш Мехтиев Шамиль, Шейко Николай, Алметиев Идрис. Шоай болх лерттIа чакхбаккханзар цар. Ца хьокхаш йитай юкъ-юкъера дукха моттигаш, ялат цIена аьрдалац, ерригача участке дIа-юха кхийсал ча. Цу гIулакхашта царна чIоагIа раьза боацаш ба отделенера берригa механизатораш. Собрание цар хьалийхар алапел совленагIа царна доагIа алапи дIа а ца луш уж битар, иштта новкъосташа шоаш бехке барах, пайда а эцаш шоай болх цIенагIа бе болабелар уж комбайнераш. Собрании хиннача шоллагIча дийнахьа денз геттара эргабоаккхаш тоабир цар шоай болх.

Палаташ дувлийт лаьтташ оахаш болча механизатораша а. Лаьтта кIоарга ахар пайданагIа хилар дика кхетадаьд совхозе. Соахка кIоарга оахам даьча 352 гектар майдан хIара гектара тIара укх шера чуйицад 28 центнер гурахьа дIадийна кIа. КхоалагIча отделене кхоалагIча кхай тIа баькха из толам, бакъдар аьлча, хIанз юххьанцара-м ба совхозе. ШоллагIча отделенерча механизатораша кхоачашдаьдац из декхар. Масала, трактористаша Хакиев Жабраила, Катиев Ахьмада, Шахгиреев Асас 15—17 сантиметр мара кIоарга аьхадац лаьтта. ХIаьта, отделене управляюще нов. Мотикова, керттерча агронома нов. Беляева лерттIа тIахьожам ца лоаттабарах хIанз а дикагIболча болхлоех лоархIаш ба бракоделаш. Цул совгIа, шоай балха тIа предплужникаш а лелаяьй цу механизаторaша. Из бахьан долаш хила дезача тайпара дика хилац оахам.

Кхы а механизаторaша де дезаш доккхий балхаш да. ХьажкIаш йоацаш чуэца дезаш да 6 эзар совгIа дола гурахьа дIадийна ялаташ. Дукха балхаш да хIанзчул тIехьа тIадоагIача шера хургдолча ялаташта лаьтта кийчдара де дезаш а. Цудухьа хIанзе а дIадаха деза долаш доца кхоачамбоацараш, ялаташ сихха чуйица а даьха лаккхарча агротехнически дIадехараш ца аха деза лаьтта.

А. ПЕНЬКОВ,
агроном.

Сиха лел балхаш

Сихача темпашца гурахьа дийна ялаташ чуэцаш ба Шелковской района Кирова цIерахча колхоза механизатораш. 350 гектара тIара ялат балха 18 дийнахьа чуйица даккха аьнна дош деннад комбайнера Дунай Георгеи штурвальни волча цун дас Дунай Никитаи. 15 дийнахьа 300 гектара тIара ялат хьакха а 5600 центнерга дIакхоачаш из арда а вIаштIехьдаьннад цар.

Дукха царел тIехьавусаш вац комбайнер Кушнарев Иван. Ший агрегатаца 265 гектара тIара ялат хьакха, 5000 центнер хиллал из арда тарденнад цун.

Къахьегама доккхий толамаш доах колхоза шофераша а. Царна юкъе белгалваьнна дика къахьегаш ва Леонид Васильевич Черников. Ялаташ чуэца доладича денз комбайнашкара 2 эзар центнер совгIа ялат хьатта дIадихьад цо ший машинаца.

С. ГРИШИН.

МУКХ ЧУИЙЦА БАЬННАБ

340 гектар мукх ба Сунженски района «Победа» яхача колхоза цхьоалагIча бригаде. ВорхI комбайна дерригa а диъ ди мара дезанзар цу майдан тIара ялат бокъонца чуйица даккха.

ХIанз колхоза ерригa комбайнаш кIа хьакха йолаеннай. Цу балха тIа дикагIдола толамаш доах Александр Дмитриевича Дижевске, Александр Васильевича Шевцова, кхычар. Шоай агрегатацца дийнахьара нормаш 1,5-эза кхоачашъю царех хIаранe.

С. КЛАНОВ.

КОСМОСЕ—ПХИ СПУТНИК

1965 шера 16 июле Советски Союзе сигала яхийтай «Космос-71», «Космос-72», «Космос-73», «Космос-74», «Космос-75» яха искусственни Лаьттан спутникаш. Уж пхиъэ а спутник орбита тIа яьккхай цхьан ракета-носителаца.

Спутникаш тIа оттаяьй космически аренашка дIахо а тохкамаш дара йола Iилман аппаратура.

Еррига спутникаш го баха оттаьча гарггарча орбитех лел.

Спутникаш лела орбита Лаьттан тIехен тIара 550 километр лакха я.

Спутникаш тIа оттаяь аппаратура ший боаррамах болх беш я.

(ТАСС).

Советски Союзе гIолла

Дунен химикий форуме

Химикий Дунен халкъашта юкъерча конгрессе 13 июль секцей балха ди дар.

Химически технологе теоретически ларлашта йолча секце заседани ше хьеллаш академика Н. М. Жаворонкова аьлар, хIанз Iилман разработка е езача лоархIамегIарчарех да укх тайпара дешаш: химически реакторашта тайп-тайпарча массообменникашта проектировании расчети яр, химически процессай оптимальни режимашта еча расчета методаш кийчъяр. Секце лаьрххIа ладийгIар комплексни механизацеех лаьца американски Iилмахоша Х. Гульбертеи Л. Ламбертеи ший тайпара дола шоашта хетараш дувцаш даьча къамаьлашка, СССР Iилман Академе нефтехимически синтеза института Iилман сотрудника Л. Хайта къамаьл даьча советски тохкамхой докладех хиннача дискуссе хьахьеккхача бесса маьхера химически бедал яккхара йола йоккхий торонаш гучаяргйолаш я газа пропанах ацетилен даккхар.

Физически химе тIагIоллaрча явленейи дисперсни системайи секце балхаца дакъа лаца белам болаш мел хинна берригаш а чухошанзар МГУ аудиторе. Укхаза къамаьлаш дир академика П. Ребиндера, академика М. Дубинина, гIорваьнна волча американски Iилмахочо С. Брунауера.

Радиационни хими — конгресса балха юкъе лоархIамегIарчарех бола цхьа лостам.

Полимерий радиационни хими, царна керда тIагIоллара е термомеханически свойствааш хургйола методаш санна йолча практически лоархIамерча проблемаша йоккха моттиг дIалоац дискуссе.

Радиационни химех лаьца секце хьалххара къамаьл дир английски Iилмахочо Ф. Дейнтона. Излучене новкъосталца коачеи чIоагIеи веществай радиолиза хеталир цо ший къамаьл. ЧIоагIача состоянех йолча веществашта еча полимеризацена хетабаь пайданера хоам бир французски Iилмахочо М. Магас. Уж тайпа балхаш толамца деш да Советски Союзе а.

Метерни вещество Iомаелга — космически химе секце дийцарий керттера тема. Цу секце балхаца дакъа лоацаш ба калифорненски, Чикагски, дунен кхыча университеташкара, иштта ФРГ, Швейцарера, Чехословакера боккхий Iилмахой. Е. Гендерсона (США), Л. Кваша (СССР), М. Липшуца (Швейцария), кхычар яьча докладашка ладийгIар тахан.

14-ча июле ший болх дIахо беш яр конгресс.

(ТАСС-а корр.).

БЕЛОРУССКИ АВТОГИГАНТА КХОАЛАГIАРА АРГIА

ЖОДИНО (Мински область). Белорусски автомашинаш еча заводе хьалъе йолаяьй кхоалагIча аргIана корпусаш. Уж керда майдаш болх бе йолаялийтачул тIехьагIа цхьан тховна кIала хьаергья 27 тоннагара денз бIаь совгIа тоннага кхаччалца беза мукх дIабахьа могаргдола автомобилаш.

КЕРДАЧА КУРОРТЕ ДУВЛА

ЛЬВОВ. Укх курортни сезоне керда здравницаш хьахиннай Закарпатье. Уж я «Полонине зиза», «Маьлха Закарпатье» яха ши санатори. Баржоми яхача хин тайпара минеральни хьасташ гучадаьннача метте ехкай керда санатореш.

Карпата лаьттан ганзаш йIаьхай я минеральни хишца. 300 гаргга хьаст ба укхаза минеральни хий дуxдувлаш. Межгорски районе «Соймы» яхача юрта юхxе гучаяьхай «Есентуки» яхача хина чамех долча углекисли хина йоккхий ганзаш. Хустски района Вышково яхача юрта юхxе гучадаьннад термальни углекисли минеральни хиш.

КЪАХЬЕГАМА ОВСАРЛЕ ЛАКХЪЯЛАР — СПЕЦИАЛИЗАЦИ ЯР

ПЕНЗА. «Пензхиммаш» яхача заводе керда производственни корпус хьанйцай паччахьалкхен комиссе. Цу чу хьаергья, тохкамаш а дерга лоархIамерча химически аппаратура кийчдаьча массе тайпашта. ВIашагIйоллаш латт унифицированни оатхалий поточни производство. Завода чухь из специализаци яр бахьан долаш дикка дукхагIа арахецаргья предприятешка эша оборудовани.

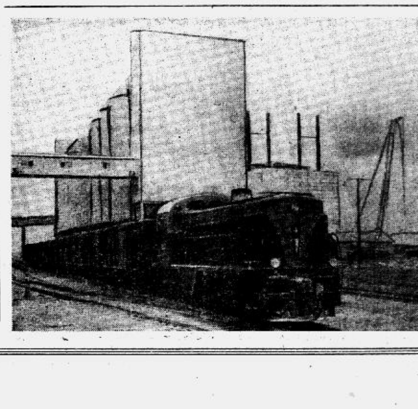

Ленинградски область. Хьалхара эзараш тоннаш продукци арахийцай хIанз болх бе йолаеннача, шера тоадаьча фосфоритни хьоара 840 тонн арахеца мощность йолча, «Фосфорит» яхача комбината шоллагIча аргIано.

Предприяте шоллагIа аргIа болх бе йолаялийтар бахьан долаш шозза дукхагIа йоахаргья маьхера минеральни удобренеш.

Сурта тIа: дIайохьийташ я удобренеш тIа йола аргIанара эшелон.

М. Блохина сурт. ТАСС фотохроника.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

КОММУНИСТ—ХЬАЛХА ЛАТТА ОПЫТ ЙОАРЖАЕР

Тlадоагlача шера красномолотовцаша деладергда шоай завод йилла 70 шу дизар.

Аккустарни пхьоалле хиннача хlанзарча ханарча оборудованеца кийчъяь машинаш хьаю йоккха завод хинна дlаяттай «Красный молот» яха завод цу дlадахача 70 шера чухьа.

Хlанз заводо арахец мехкдаьтта промыслай чоалханера оборудовани а мехкдаьтта заводий аппаратураш а. Цо ший дукха продукци ухийт экспорта.

Чlоагlа дегlаух заводо арахецача продукце дукхал, къаьстта а укх тlеххьарча ворхl шера. Завода валови продукце дукхал ворхl шера дегlаенай 62,2 процент, хlаьта лоархlамегlа йола продукци — мехкдаьтта аппаратура хьаелга 101,6 процент дегlаденад.

Завод дегlаух, дегlаух завода нах а. Уж нах, хlама хьа а деш, денале къахьегаш бецаре цу тайпара дола толамаш доахалургдацар. Заводе уж толамаш доахаленнад керда, прогрессивни дараш цехашка юкъеккхахьар бахьан долаш. Из деррига а чакхдаккхара тlехьа къувсараш ший мутlаращца парте 720 член волча завода парторганизацера коммунисташ ба.

Массехк шу хьалха сталелитейни цех заводе юккъерчарех цаl лоархlаш яр. 1959 шера цу цеха керте эттар денал дола, гlулакх довзаш вола коммунист А. А. Гафт. Из коммунист белгала ва кхоачашдеш латта декхараш хьинаре чакхдаха, де де заргдар хьалхе а бlаргаго, технически, экономически, технологически проблемаш чакхъяхара болх бе, производство дегlайсалаяра овлан тlара влияни еш дола кlоаргга перспективни дешаш къоастаде могаш а ховш а хиларца.

Ший деналца цун вlаштlехьдаьннад цехе къахьегама овсарле хоадам боллаш чlоагlа лакхъяраи, къахьегама хьалаш дикагlа хилийтараи тlадерзадаь дола дукха а гlулакхаш кхоачашдаь чакхдахара коллектив оарцагlйоаккхилга. Цехе оттадаьча хьалаша гlо ду цехера хlара къахьегамхо цех перспективни дегlаккхувлара болх беши уйла еши хилийтара. Цеха коллектива бахха юкъера керттера лостам—из шоай цехе эггара прогрессивнегlа йола технологи юкъеккхуьилга, цехерча дерригача халача балхашта механизаци елга да.

Юххьанцарча хана атта дацар боккха экономически пайда бергболаши къахьегама хьал гаьнна дикагlа хулийтаргдолаши дола гlулакх — лоаладаь аьшк кепа детташ ю хlамаш хи низаца щенъяр пайдане долга бакъдаь дlахьокха. Кхы аттагlа дацар лоаладаь аьшк кепа детташ яь хlамаш хи низаца щенъяра камера хьаяра балхашка дахийта ахча хьожадайта а. Хlаьта а из деррига а даь чакхдаьннад. Из камера цул хьалхагlа хиннараш морг яц. Укхаза дукхагlа дар — красномолотовций шоай дар да, завода конструкторий, технологий хьаькъалца, болхлой къахьегамца хьадаьр да.

Из хьалха латта хьисап шоай цехе юкъехьолга вlаштlехьдаьккха организатор, моллагlа вар а воаццаш, уйла еш вола организатор хилар коммунист А. А. Гафт. Из бахьан долаш хиларехк шера керте 22,4 эзар сом кходелга, болхлой къахьегама хьалаш хоадамболлаш дикагlа тоаделга. Из да цеха коммунисташа къестадаьча дукххача технически дешаех дола цаl. Нов. Гафта кулгал а деш, цеха коллективо йоккха уйла тlаухийт цехо, лаьгlагlа-сихагlа доацаш, цхьан боараме продукци арахецаш хиларцеи шейола показатель кхоачашъеш хиларцеи материальни хьашт долаш еррига цеха коллектив хургйолча тайпара къахьегам вlаштlехьбаккхара.

Уж декхараш кхоачашдара тlадерзадаь деча организационни гlулакхех цаl дар цехе поточно-сквозной бригадаш вlашагlйохкар. Юххьанцарча хана цу кердача хьисапах тешаш бацар, цхьабакъда, цехе коммунисташа хьаллаьцар цеха начальника предложени. Бригадашка, сменашка, участкашка собранеш хилар. Цига йийцар кердача тайпарарча балха опыт, бригадираш хержар (отта а ца беш, хержар). Эггара хьалхагlа вlашагlъехкарех цаl яр формовщикий бригада. Цига къаьстта а хьинаре дlаккхетаяйташ яр из опыт.

Ха дlаяхар, хlаьта хlанз цехе поточно-сквозной бригадай хьисап юкъедахьарах кьахиннараша бакъду шоаш: къахьегама овсарле айеннай, болхлой алапеш лакхденнад, кадраш хувцалуш сецад, хlана аьлча болхлочоа хов шийна алапи дика хургдолга, хlаьта во болхлой бригаде дела а бац. Болхлой дlайибарен дlабахарен дешаш бригадашка къестаду. Бригадай берригача членаша болх овсарле йолаш барцеи балха хьалха латтача хьисапегlа болх овсарле йолаш барцеи хьашт долаш я моллагlча а бригада коллектив.

Опыт йолча бригадай болхлоша шоай опыт дlа-са тел, парткомо цехашка вlашагlъеххача коммунистически къахьегама школашкарча практически занятешка тийнна ца lеш, болх беш йолча массе хана а. Балха бригадни хьисапо коллектив вlаши кхотайолийт, цеха хьалхашка латта декхараш кхоачашдара из вlаштlехьа а йоахаш, хlаьта цаl—массанена а хьалхара, массава а — цхьаннена хьалхара яхача коммунизма моральни кодекса принцип практически чакхъяхар а хул цунах.

Коммуниста Гафта кулгал а деш, эггара деналегlча тайпара по ше дакъа а лувцаш, цехе чакхдаьхача организационни гlулакхех цаl да из. Хlаьта иззамораш дуккха а да.

Цехе делаеш я участкай балхах хьахиннарий технико-экономически анализа система, хlаьта цу ларда тlа из тоаяреи эргаяккхареи перспективни планаш белгал а ю.

Сталелитейщикаша май бетта йистеьккхай ворхl шера план. Семилетка йолаелча дена лоаладаь аьшк лаьттан тlа фасонагlа кепа деттара продукци арахецилга 75,6 процент дегlаденад, къахьегама овсарле лакхъеннай 62 процент. Хlаьта коммунист Л. А. Гафт кхоанарча ден уйла еш ва.

— Тхоай яр санна йолча Бакурча, Волгоградерча предприятешка гlолга лерхlаш да тхо, — йоах цо ший планаш хьехаеш. — Іилма-тохкама институте а даха, цига керда фуд хьажанза а даргдац.

Из ва-кх массе а хана кхоанента кхувш вола таханарча ден коммунист, хlанзарча ханарча производства дlадехарий боарамера, болх мишта бе беза гойташ вола, коллектив технически прогресса, хадданза производство тоаяра новкъа кхувла специалист-коммунист.

Хlара беттагара беттага план кхоачашъю завода чугунно-литейни цехо. Комплектно а ший ханнахьа а заготовкаш хулийт цо механически кийчъяра. Цу гlулакха доккха беркат даьннад коммунистагара В. И. Греймангара. ПРБ начальник волча цо юкъейихьай хадданза планировани еш хилара хьалха латта метод. Ше цеха партбюро секретарь а волаш нов. Греймана lалашдаьд деррига хьалха латташ мел дар юкъеккхьара гlулакха цехера коммунисташ хьалха латташ хургболча тайпара болх вlаштlехьбоаккхилга. Сталелитейщиктий опытах пайда а эцаш, цехе толамца юкъеккхуьь бригадни къахьегама принцип.

Цу цеха партийни организаце кхаба ха а ховш хьал а кхоаб, дегlа а кхувл специалисташа дага а лувцаш долалу пайданера гlулакхаш, кlоаргга цар балха дух тlа ювл, массе а хана цар хьехамахи новкъосталахи пайда ийбу, коммунисташ-специалисташ шерра партийни балха юкъе а увзаш, боахама гlишлон дешаш нийса къестадара цар опытахи царна ховрехи пайда а ийбеш.

Коммунист — из эггара хьалхагlа а ше дер дерттlа де гlерта а болхло, тешамера къахьегамхо, коммунистически хьисапе къахьегара хьоккам телар ва. Хlаьта производства моллагlча участке болх беш из вале а цунга ший ниц, денал оарцагlдоаккалу, ший говзал а шийна ховш дар а балха юкъе а дохьалу. Къаьстта а дукха хlама дулургда царех керда техника, хьалха латта технологи кариерзаеча производства участкашкарчарга.

Москвичашеи ленинградцашеи карайца доладаьр хьал а лаьца, заводерча машинаш ераша декхар лаьрхlа йоашта тlайийцад машинаша болх беш йоаккха ха дукхагlа хулийтилга, цар дикал а уж тешаме хилар а тоаделга. Уж декхараш кхоачашдара тlехьарча къовсама хьалхарча доазон тlа а йолаш йода коммунист Н. А. Соболев керте латта барт тайна йола конструкторий коллектив. Укхаза къоастадаьд гаргагlарча 2 — 3 шера чакхдаха деза гlулакхаш. Чакхдаха оттадаьча гlулакхий хlара пункт кхоачашъяра бехктокхаме я конструкторий группа. Конструкторашгlерт оборудовани тешаме хилари дукхача хана болх булургболаш хилари лакхдарал, из дунен тlа дикагlа йолча образецашка кхоачаярал совгlа, арахецача машинашта эггара тlех йола унификаци е а. Чlоагlа теркалту арахеца продукци технически оамала толашагlа хилийтар.

Доккхий декхараш да отдела партийни группана хьалхашка латтараш. Коммунисташа аларах отделе вlашагlъеллай коммунисташ Г. А. Вылегжанини, В. П. Попови, конструктор Будлыхаеви юкъе а болаш йола группа. По айхха бувзам лоаттабу заводо арахеца оборудовани дlайиерашца. Эксплуатационникаша белгалду кхоачамбоацараш, парна довраш, пар дlадехараш теркалду заводо арахеца продукци дlахо тоаеш толашагlа хулийтача хана. Иштта, масала, эксплуатационникашта довр теркал а даь, «ПА-32М» яхача цементировочни агрегата куц дикагlа хилийтара йоакхо а еш, укх шера юххье доккхий конструкторски балхаш даь чакхдаьхар цун кердача кlийлени ограждененй проекташ увттаяра. Цунна дукха а керда хlамаш дагалийца юкъедихьар коммуниста Г. А. Вылегжанина а конструктора А. Шершова а.

Конструкторий йоккха производственни котало лерхlаш да «Азинмаша» болхлоша цхьана «4АН-700» яха насосни агрегат хьаяр. Шийх доахкача технически гlулакхашка диллача доазол дехьарча фирмаша арахецача иззамо йолча агрегатий дикагlча тайпаех я из. Из агрегат хьаяра доккха беркат даьлар из хьаяра кулгалдеш хиннача инженер-конструктор волча коммуниста Г. Д. Ряузовх. Цехе группарторг вола из цехерча дукха долча маьхерча долорий дог да.

Конструкторел тlехьабусаш бац завода технологаш а. 1964 шу доладеннача юххье заводе чакхдаьхар тедаш йола инструмент алмазаца ирьелга юкъедахьара кийчон балхаш дерга. Тедача инструментий чlоагlал массехказза лакхъелга, обработка дикагlа елга lалашдеш дола из керда гlулакх дагалаьца доладаьраш бар коммунисташ В. К. Миллер, А. И. Яковлев, Н. А. Хлусов. Приспособленеш кийчъеча юкъагlа, цу коммунисташа кара а ийца, №№ 2, 7, 8, 13 йолча цехашка ехкаяр алмазаца ирьяра станочникий курсаш. Дукха станочникаш хилар из гlулакх дулургхиларах ца тешаш, тlаккха цхьаболча коммунистий из дулургхилар гlулакхаца бакъдаь дlахьокха дийзар, шоаш пхьешаш хьалхьекха дlа а этта. № 13 йолча цехе из метод дlайовзийтара а чакхдоаккхилга вlаштlехьдаккхара а дукха болх бир коммуниста А. Т. Фадеенко. Из метод юкъеяхьара активистех цаl махиллара завода директора приказаца белгалвир нов. Фадеенко. Хlанз цехе цхьаккха а станочник вац теда инструмент ирьеча хана алмазни гlозарах пайда ца ийбеш.

Механически цехерча дукха къахьега дезача операцеех цаl яр клапани коробкаш хьокхилга. Коммунисташа В. К. Миллереи Е. П. Ларионовеи ала а аьнна, из операци продольно-фрезерни станока тlа елга доладаьд. Из бахьан долаш къахьегама овсарле наьха мо лакхъеннай.

№ 2 йолча цехера коммунисташ Н. Т. Дубовченко, Г. Н. Габараев, кхыбараш хlанз хир доахача кортолгашца насосно-компрессорни хир доахилга юкъедахьара къахьегаш ба. Хьахиннараш дика догдоахилга йолаш да. Продукце дикал гаьнна толашагlа хул, къахьегама овсарле лакхлу. Хlаьта коммунисташ-технологаш дlахо хьежаш ба—сетташ йола металлически шланга гоамача моттигашка, мехкдаьтта промыслай оборудоване йистошка а кхьча детакашка а кортолгашца насосно-компрессорни хир мишта доахалургда зувш ба.

Заводе чlоагlа раьза хинна хьаллаьцар продукци хьалхагlа дlахьокхашехь а контролерашка дlателара йола саратовски машинаш ерий хьалха латта опыт. Заводе из хьинаре юкъеккхухьаш хилар коммунисташ И. М. Бакаленко, П. П. Могутин, И. П. Бурлак, кхыбараш. Заводе къоастам а баь, парткомо чlоагlдир из метод юкъеяхьара де деза гlулакхаш.

Дош меттахьа долаш ба цу цеха коммунисташ. Хlанз саратовций методах болх беш я цех. Хьаеча хlамай дикал тоаеннай.

Дукха керда дола хьалха латтар юкъеккхуьь завода йоккхагlа йолча мехкдаьтта аппаратура цехе.

Технически прогресса доккха гlо ду завода рационализатораша.

Кхы а дукха доаладе йиш яр хьалха латта опыт дlайовзийтарахи вlаштlехьъяьккха чакхъяккхарахи юкъе завода коммунисташа хьинаре дакъа лувцаш хилара а завода партийни организаци хlара коммунист ший балха моттиге деррига кердалар, хьалха латтар юкъедахьара тlехьара, завода технически прогресса тlехьара хьинар дола къовсамхой хилийта къовсам лоаттабеш хилара а масалаш.

В. ШЕЙКИН,
«Красный молот» яхача завода паркома секретарь.

ПАРТИЙНИ СЕМИНАРЕ

Укх деношка КПСС Старопромысловски райкоме парторганизацей секретара заместителийи промышленни агитколлективай заведующейи семинар чакхъяьлар.

Семинаре хиннараша «Коммунистически капиталистически мораль» яха докладаш мишта оттаяь еша еза аьнна КПСС РК болхлочо нов. Климова йийшача инструктивни докладага ладийгlар.

КПСС РК инструктора нов. Еськова дунен халкъашта юкъерча гlулакхех лаьца семинар мишта чакхъяккха еза аьнна инструктаж йир царна.

Семинаре дакъа лаьцараша кердача дешара шера политпросвещене сеть вlашагlтохара де дезараш къоастадир.

Иштта вай мехкара а доазол арахьарча мехкашкара а партийни вахарах лаьца даьча хоамашка ладийгlар семинаре дакъа лаьцараша.

А. ТИЩЕНКО.

Морякий цlейна накъа долхаш

Кемай гаьнара походаш — моряхаш lомабара керттердар.
Сурта тlа: походе.

Учененл хьалха. **Сурта тlа:** десантни кемаш тlа тlайоаккхаш латт форда пехота.
В. Гатчикова сурташ. ТАСС фотохроника.

ЛЕРХlАР КХОАЧАШДЕРГДА

Грозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода коллективо доккхий декхараш тlайийцар семилетка тlеххьарча шера. Дукха арахеца езаш яр лакха дикал йола тайп-тайпара растворителаш, доамор, машинашта хьекха даьтта, парафин, кхыйола продукци. Семилетка тlеххьарча шера хьалхара ах шу дизад. Даьха къахьегама толамаш лакха да. Мехкдаьтта чакхдаккхара ялх бетта план 102,3 процент кхоачашъяьй, дlадахача шера цу юкъа чакхдаьккхачул дукхагlа хул из. Сийрда продукташ, дизельни доагор арахецара план а тlеххоачашъяьй. Духхьала ах шера кхояь lы я 2,9 процент, электроэнерги — 1,7 процент, реагенташ — 2,4 процент, кхыяраш. Цу гlулакхо баь пайда эзараш сомаш да.

Уж къахьегама толамаш даха вlаштlехьдаьннад установкай коллективаша шерра социалистически яхь а йоаржаь хьинаре къахьегарах. Кердадараш балха юкъе а кхухьаш дуккха къахьийгад производства новатораша. Ах шера план ханал хьалха кхоачашъяьй №№ 1, 3, 5-6, кхыйолча установкай коллективаша. Царех цхьаццайолча установкай коллективаша хlанзлехьа кхоачашъяьй ворхl шера план а. Царех я нн. Абасалиев, Петросов, Саковкина керте латтача установкай коллективаш. Тlадоагlача шера чотах цар арахийца продукци эзараш тоннаш я.

Завода установкай коллективашта юкъе социалистически яхье даим хьалха латташ хьайоагlа уж. Коммунистически къахьегама сийлен цlи лелаеши, цу цlера сий даим лакха лоаттадеши я. Къаьстта дика къахьегарца белгалбаьнна ба технологаш нн. И. М. Бурлаенко, Ю. Мишин, Н. И. Ведерников, Б. Воробьев, кхы дуккха бараш.

Российски Федераце 30 миллиард фонда юкъе хьинаре дакъа лоац технологаша. Укх шера кийчъяь рационализаторски предложени 329 я, царех балха юкъейихьай — 244 предложени. Цу предложенеша паччахьалкхенна баь пайда 60 эзар сом да.

Завода №№ 5, 6 йолча цехий установкай коллективаша тlеххоачашъяьй къахьегама овсарлен план. Из вlаштlехьдаьннад чурча резервех бизза пайда эцарах.

Московскии ленинградскии предприятей болам хьал а лаьца арахецача продукце дикал лакха хилийтара боккха къовсам лоаттабу установкай коллективаша. Цу даькъе дукха мероприятеш кийчъяьй. Масала, № 4 йолча установке бензин цlендара йола мероприяти балха юкъейихьай. Цо дикка лакхъяьй бензина дикал.

Шоай резервех дика пайда а эцаш тайп-тайпара парафин арахеца доладаьд парафинови цеха коллективо. Завода коллективо нефтемаслозавода коллективаца цхьана къа а хьегаш дикка лакхъяьй нефтемаслозавода бедала лаьрхlа арахецача дистиллята дикал. Цу гlулакхо торо хилийтай цига арахецача продукце дикал лакхъе.

Дукха балхаш деш да трансформаторни даьттаи кхыча мехкдаьтта продуктайи дикал лакхъяра. Цу даькъе тхона новкъостал де декхарийла я производственно-товарни контора коллектив. Мехкдаьттаца увш йола зене хlамаш дlа а йоахаш, чакхдаккха хьадайта мехкдаьтта лакха дикал йолаш хилийтара дукха къахьега деза цар.

Карагlийнна дикадараш дукха дале а, хьалхарча ах шера балха юкъе нийсденна кхоачамбоацараш а дукха да. Ассортиментах мехкдаьтта продукташ арахецара ялх бетта план кхоачашъяьяц. Планах лаьрхlачул кlезигагlа арахийцад трансформаторни даьтта, фатаген, бензин, кхыйола продукташ. Фу бахьан да уж планал кlезигагlа арахецар? Керттера бахьан да кийча продукци ший ханнахьа дlа ца кхахьар, е уж чулоаттае емкосташ ца хилар. Цудухьа из продукци ара ца хецаш соцае езаш хул. Масала, из бахьан долаш кхоачашъяьяц фатаген арахецара план. Битуми машиндаьттеи арахецара план кхоачашъяьяц «Грознефтестройремонт» треста СМУ-1 болхлоша, № 11 йолча установкана ший ханнахьа капитальни ремонт яра балхаш йисте ца дахарах.

Укх ах шера, дlаяхача хана балха юкъе нийсденна кхоачамбоацараш дlа а доахаш тоабе беза коллективо ший болх. Къаьстта чlоагlа теркам тlабахийта беза сийрда продукташ цlенагlа хьакъоастаяра. Еррига торонаш оарцаl а яьха лакхъе еза арахецача продукце дикал, цунга хьежжа лохбе беза царга дlабода мах. Из тха коллективо толамца кхоачашде лерхl.

Н. БОНДАРЕНКО,
Грозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода керттера инженер.

Къахьегамга хьажар

Укх деношка къахьегамга хьожилга дlадоладеннад Грозненски химически комбинате. Ер шу чакхдаллалца хургда из хьажар. Цо тохкаргда къахьегам дикагlа вlаштlехьбаккхареи, продукци дукхагlа яккхареи, цун дикал лакхъяреи наькъаш.

Хьажаро тохкаргда оборудовани мишта лелаю, ха кхояр, болхлошта эшаш йола инструменташ lалашъяр, иштта кхыдараш. Хьажаро дlахьош мел дола гlулакхаш комбината чу хургдолаш опыт дlа-юха телар дикка вlаштlехьдаккха лаьрхlар хьажара комиссе (комиссе председатель — комбината керттера экономист В. М. Скребнев). Цу хьакъехьа болх беча опыт дlа-юха теларгйолаш школаш вlашгlъеххай.

Къаьстта теркам тlабохийтаргба цу хана хlара балха моттиг йоагlача тайпара кийчъяра, производства культура лакхъяра, промышленни эстетика массанахьа дlайоаржаяра.

В. КУРБАТОВ,
тха штате воаца корр.

ДЕПУТАТ— ИСПОЛКОМА ЧlОАГlАЛО

1965 шера 14 марте вай республике хиннача хоржамашка моттигерча Советашка хержар 8276 депутат.

Царех дукхха а дукхагlа бола къахьегамхой викалаш паччахьалкхенна доал дара, боахам тоабара, культура лакхъяра дешаш къоастадеча хьинаре дакъа лоацаш а болх беш а ба. Укхаза белгалдаккха деза хьалхагlа хиннача хоржамашка хержача депутатех керда хержарашта юкъе 43 процент мара юхахержа ца хилар. Из бахьан долаш берригаш а бац депутаташ шоай декхараш дизза довзаш, уж хьаккхашта лоархlабац депутато бе безача балхах.

Депутатий кхетам лакхбеш, уж де декхарийла бар а цар бокъонаш а дlайовзийташ къахьегамхой депутатий городской, районний, юрта Советаша тайп-тайпарча формех дола балхаш ду царца — совещанеш, семинараш, индивидуальни беседаш ю, депутата ди дlаккхухь.

Са безам ба Наурски райсовета депутаташа беча балхах лаьца дувца. Наурски районе 390 депутат ва, царех хьалхагlа хиннача хоржамашка хержа депутат 303 а волаш. Хоржамаш чакх ма даьллинге а Советаша айхха бувзам дlаболабир депутаташца.

Укх шера апрель бетта станични Совета исполкомо хадданза йолча комиссей председателашцеи секретарашцеи инструктивни совещани йир. Цига гучадаьхар хьалха хиннача комиссей балха тlехь хинна кхоачамбоацараш, дийцар уж дlадахара наькъаш. Совещане белгалдаьккхар хадданза йолча комиссей керттерчарех цхьа декхар — Совета решенеш чакхъяхара тlехьа беш бола организаторски болх хилар. Депутаташца из тайпа балхаш ду района кхьча Советаша а. Царца из тайпа балхаш деш хилар бахьан долаш белгалбьнна дикагlа ба хlанз къахьегамхой викалаша беш бола болх, доккха новкъостал ду цар Совета хьалхашка латта боахама а культура а декхараш кхоачашдеча. Нах баха моттигаш а наькъаш а тоадара хадданза йола комиссе вlашагlтехар Калиновски станице (председатель И. Т. Казберов). Водоколонкаш а увттаеш водопровод йилла лаьрхlар. Шу доладуш дlаболабир из болх. Хlанз 2 километр йlаьха йилла яьннай из, йиь сангар яьккхай. Цу комиссе инициативах сходе чlоагlдир станица тоаеш месячник оттаде. Цу бетта болх барах улицаш, сквераш цlеньяь цхьалха яьхай, 3000 совгlа сомий га 600 зиза дlадегlар, кхыдараш дир.

Болх дика беш я торговлеи хьайбай продукташ кийчъяреи комиссе (председатель Т. Н. Зайцев). Дика новкъостал даь товарооборота план кхоачашъечеи бахача нахагара хьайбай продукташ ийечеи. Планах 461 эзар сом мах бола товараш доккха доагlача метта 477 эзар сом мах бола товараш дехкад. Планах 62 эзар фуъ эца доагlача метта 70800 фуъ ийцад.

Цу Совета культурно-просветительни комиссе новкъостал ду концерташ оттадергдолаш, лекцеш ешаргйолаш, докладаш ергйолаш агитбригадаш хьайбай фермашка, кхай тlарча станашка, кхычахьа ахийта. Укх шера 29 концерт оттадаьд агитбригадаша. Дика вlаштlехьаьха а сакъердаме а чакхйоах кагирхошцара сайренаш, болх беш я художественни самодеятельность, читательски конференцеш, тематически сайренаш ю.

Шоай депутатски декхараш кхоачашдарал совгlа, станични Совета депутаташ шоаш балхаш тlа болча хьокхаме къахьегаш, коммунистически къахьегама ударника цlи яккхара тlехьа къовсам лоаттабеш ба, хlаьта царех цхьабараша хlанззе а яьккхай из цlи. Царех ба Ленина цlерахча колхоза жа lу коммунистически къахьегама ударник Б. Е. Колпиков, цу колхоза жа lу Хайдаров Умат, хьажкlаш лелаеча звено звеньевой Е. Е. Самокрутова, кхачан тика заведующи Т. Ш. Кангаева.

Депутатий болх дика вlаштlехьбаьккхаб Наурски станични Совета исполкомо. Депутаташа баь болх дlаязбеш журнал да. Цу тlа дlаяздаьд малагlа депутат малагlча округе болх беш ва, депутата луш йола задани. Хlама ца эшшаш еррига харжархой заявленеши жалобаши къоастаю депутаташа. Укх шера март бетта денз харжархой 31 заявлени жалобеи къоастае задани еннай депутаташта. Хlаьта дуккха бола харжархой юкъарчал доацаш депутаташца дагабувл шоай гlулакхий хьакъехьа.

Советий исполкомаша депутаташца айхха бувзам лоаттабарах, юрта а района Советашта хьалхашка латта декхараш а уж кхоачашдара тlехь депутаташа беш бола лоархlам а царга дlабовзийтарах Советий дукха балхаш чакхдахара депутаташ шерра юкъеозарах доала беркат доккха да.

М. БОГОЛОВ,
Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета инструктор.

ЗЕХЬА ДОАДУ АХЧА

«Малгобекнефта» НПУ шолгlача бурув деттача контора болхлоша шоай хьинар кходац семилетка тlеххьарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра. Тlеххоачашъяьй бурув деттараша ах шера план а.

Цхьабакъда, дукха кхоачамбоацараш нийслу оаха беча балха юкъе. Масала, дукха ха йоацаш № 840 йолча буровойна эша спецпереводник хьаяра заказ дир тха коллективо «Малгобекнефта» НПУ центрально-механически мастерскега. Из чlоагlа эшаш яр 6 обсадни колонна lочуяхийтара.

Ший ханнахьа хьаяь яланзар из. Термически обработка яра город Грознерча «Красный молот» яхача заводе дlаяхьийтар из инструмент. Цунна обработка яь ца йоалаш бутт совгlа ха яьлар, цу юкъа болх ца беш латта бийзар № 840 йолча скважина бурув тохарий. Паччахьалкхенна цу гlулакхо даь зе 40 эзар сом да. «Красный молот» яхача завода кулгалхоша талмастта из болх лелабарах хилар из.

Укхаза хьалхашка отт цхьа хаттар: цу инструмента термически обработка е йиш яцар-теш «Малгобекнефта» НПУ центрально-механически мастерске? Из де йиш йолаш дар, дlахо йодача хана данза даргдоацаш а да. Цу даькъе эша хьалаш кийчде деза, мастерске кулгалхошта тlадоладе деза шакихе контора кхоачамболлаш уж спецпереводникаш хилийтара.

Цхьа бутт совгlа ха я № 863 йолча скважино болх ца бу. Цун бахьан да 8 обсадни колоннеи тампонажни цементи ца хилар. Цо даь зе а 22 эзар сом да. Иштта дукха кхоачамбоацараш нийслу кхыча буровойшка а. Зехьа довш дола из ахча бурув тохача дlадахийтача массехк эзар метр бурув тоха йиш хургьяр. Цу гlулакха берригa теркам тlа а бахийта, уж кхоачамбоацараш дlадахара оарцагlбаьлча бакъахьа ба «Грознефта» объединене кулгалхой.

А. УГУРЧИЕВ.
«Малгобекнефта» НПУ № 2 йолча бурув деттача контора воккхагlа вола геолог.

Дикагlйола цех

Дикагlа кхоачашдергда наьха хьашташ яхача девизах болх беш я Грозненски шурий комбината коллектив. Валови продукци арахецара ялх бетта план 113,1 процент кхоачашъяьй, дlадахача шера цу юкъа арахийцачул 2,3 процент дукхагlа я арахийца продукци. Товарни продукци арахецара ах шера план 111,5 процент кхоачашъяьй, хlаьта дlадахача шера цу юкъа арахийцачул 4,1 процент дукхагlа я продукци.

Российски Федераце 30 миллиарда фонда юкъе а дика дакъа лоац завода болхлоша. Укх шера кийча а яь балха юкъейихьай 87 рационализаторски предложени, цар паччахьалкхенна баь пайда 17 эзар сом ахча да. Укх юхейисача хана паччахьалкхенна итташ эзараш сомаш пайда бергболаш дукха рационализаторски предложенеш балха юкъеяхьа лерхl цар.

Уж лакха къахьегама толамаш даха вlаштlехьдоал чурча резервех бизза пайда эцарах, болх нийса вlаштlехьбаккхарах. Бутт йистебаьлча даьхача къахьегама толамий итогаш ю, дlахо йодача хана уж кхы тlа а лакхъяра шоай еррига торонаш оарцагlйоах.

Ялх бетта итогаш яьчул тlехьагlа хьалхара моттиг яьккхай Навицкий Александр Петрович керте латтача шурий продуктай цеха коллективо. Валови продукци арахецара ах шера план 112,5 процент кхоачашъяьй. Планал совгlа арахийца продукци эзараш сомаш мах болаш я. Хьалхара моттиг яккхарах завода карара каратела Цlе вымпел еннай цеха коллектива.

Укх бетта а графикал хьалха бъьлаш хьабоагlа цеха болхлой. Тlеххоачашъяьй ах бетта план. Къаьстта дика къахьегаш ба нн. Романова, Магомадова, Белецкая, кхыбараш.

Ч. САМИЕВ.

Мехкдаьтта дукхагlа

Семилетка шерашка сихха дегlаьхай Нохч-Гlалгlайчен мехкдаьтта доаккха промышленность.

Геолого-тохкама балхаш дар бахьан долаш «Грознефть» яхача объединене хьайииллар Карабулак-Ачалукски, Заманкульски, Али-Юртовски, Малгобек-Вознесенски, Хаян-Кортски яхеи кхыйолеи дукха мехкдаьтта доалла моттигаш. Цу гlулакхо торо хилийтар мехкдаьтта промышленни ганзаш шерье а мехкдаьттеи гази дукхагlа яккха а. Уж моттигаш хьаелларах лакхделар «Грознефть» яхача объединене балха деррига технико-экономически хьокхамаш. Семилетка хьалхарча шераца нийсдича шозза дегlаденад мехкдаьтта доаккхилга, хlаьта попутни мехкдаьттах газ йоаккхилга — 5-зза дукхагlа. Мехкдаьттеи гази яккхарга дlабода мах шозза совгlа лохбаьб, къахьегама овсарле лакхъяьй 2,3-зза. Хlанз мехкдаьтта доаккхача промышленностах хиннад лакхара рентабельни дакъа.

Цунца цхьана йоккха терко ю кlоарггарча насосашца скважинашта эксплуатаци яра а. «Грознефть» яхача объединене ерригача скважинай йолаш йолча фондах 90 процент гаргга яр кlоарггарча насосни скважинай я. 2200 метр кlоаргалга кхоач уж насосаш. Мехкдаьтта доалла моттигаш довкъаш тlеи гувнаш тlеи хиларах скважинашта бурув гоама тохар. Цудухьа хала да кlоарггарча насосех пайда эца. Цул совгlа, къаьна а я насосни скважинай фонд. Цахадлаш де деза балхаш а деш боагlача боарамах хьаллоттае еза из. Йолаш йолча ерригача фондах 2 процент совгlа йола скважинаш сеца хиларо дlадех йоккхий капитальни затраташ елга.

Хlанз «Грознефта» промыслашка кlоаргга насосни скважинаш кийчъяьй турбаш йола насосаш а оттаяь. Даьтта кlала скважинашта ремонт еш йола бригада lалашъяьй турбаши штангаши вlашагlйохкачеи вlашагlйоахачеи механизмашца. Цу гlулакхо йиш хилийтар оператора къахьегам аттача баккха а, къахьегама овсарле лакхъе а.

Промыслашка йолаш я насосашта текущи ремонт ю мастерскеш. Хlаьта а эсала я ремонтни база.

«Грознефть» яхача объединене промыслашка хlанз оттаяьй МСПД яха 250 комплект. Уж оттаяр бахьан долаш болх сихагlа лел, къахьегама культура лакхлу. Цхьабакъда, цу тайпара комплекташ юкъейоалаелга геттара мела лел. МСПД яха комплекташ юкъейоалайича 130 — 140 процент сихагlа чакхдаха йиш хургьяр турбаши штангаши lочуухийтеи хьалтlайоахеи хала балхаш.

Турбаш lочуахийтарах хьалтlаяхарах тlахьожам лоаттабара «Старогрознефта» НПУ хьаяьй подъемника балхага хьожа регистратор. Хlаьта дlалаьца турбаш мукъаяхара цига пайда эц гидравлически домкратах.

Штангови кlоаргга-насосни хьисапе мехкдаьтта даккхара капронированни муфташ йола чlоагlа штангаш хьае а еза.

П. ЛИТВИНОВ,
«Грознефть» яхача объединене мехкдаьттеи гази яккхара отдела воккхагlа вола инженер.

Дикача къахьегама толамашца чакхдаьккхар хьалхара ах шу № 1 йолча горбыткомбината чуйогІуча № 11 йолча ателье коллективо. ШоллагІча квартала план 130 процент совгІа кхоачашьйй цо, хІинта июнь бетта план 140 процент кхоачашьйй. Къаьстта дика къахьегаш бу: Тутаева, Кудряшова, Корнеева, Алмазова, кхыбараш.

СУРТА ТІА: бригадир Кудряшова Александрен Корнеева Нинан.

И. Плиева сурт.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

Ункх денощка хилар Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума аргІанара заседани.

Президиумо дийцар хьуьнкъам лорабар вІаштІехьаданкхара болча Ачхой-Мартана къахьегамхой депутатий райсовета исполкома балхах лаьцна дола дош. Цу хьакъехьа доклад йир райсовета исполкома председатела нов. Батыжева. Белгалдир исполкомо хьуьнкъам лорабара де дезача гІулакхий план отта а яь, чІоагІъяь хилар, хьуьнкъам миштa лорабу хьожаш тІахьожам лоаттабе районни болхлой къоастабаь хилар.

Цхьабакъда, ялат лорадеча цхьаболча болхлоша къахьегама дисциплина телхаю, районни болхлоша цар балха тІахьожам лоаттабац, цІераш ювлара духьал къовсам лоаттабара бокъонаш телхаяйт. Президиумо белгалдаьккхар юртбоахама органий болхлоех цхьабараш сатийна, дог кІаьда хилар бахьан долаш ялаташ чузцара а паччахьалкхенна дІадалара а сухалаш лоха хилар.

ТІаийцача соцам тІа белгалдаьд уж белгалдаь кхоачамбоацараш дІадахара а, хьувнъам лорабара болх тоабара а, ялаташ чузцарен паччахьалкхенна дІадаларен балхаш сихдара а де деза гІулакхаш.

Цу заседане дийцар Ножай-Юрта районе моттигашкарча Советий депутаташцара балха хьакъехьара дош.

Лакхехьарча Совета Президиума соцам тІа белгалдоах цу балха ю терко мелъенна хилар. Исполномо Іалашдаьдац «Депутата ди» чакхдоахилга, хорж а мий участкашка депутатий болх вІаштІехьабаккхара новкъостал даьдац, Советий массазарча комиссей балха кІезига уйла ю.

Райсовета исполкома председатела нов. Вашаева докладан из болх тахнарца гучадаьннарийн хьакъехьа боагІаш бола соцам тІаийцаб. Цу тІа белгалду депутатий болх хьинарегІа хилийтара, боахама а культурни а гІишлой денхараш кхоачашдара дийнача организаторски балха цар уйла тІаерзаяра, шоай харжархошцара депутатий бувзам чІоагІбар духьа чакхдаха деза гІулакхаш.

ДИКАГІВОЛЧА КОМБАЙНЕРА

Дом нийкхача наькъа тІа гІолла массехказа гола а теха кІа чуэцаш боаккхача кхай гон тІа ма хкаьчча а юха сецар тха газик. Кхай вокх оагІорахьара тхона духьала йоагІар ши-шегІа лела ши комбайн.

— Цу комбайнех цхьанне тІа, — аьлар колхоза парткома секретара Пташник Виктор Игнатьевича, — болх беш ва ялат чуэцача хьалхле лелаю Аверьянов Федор Трофимович. Духхьал комбайнаца а хьакхари ардари къаьст-къаьста долаш а 215 гектара тІара ка бола культураш чуийца ваьннав из 10 июле. Цо ше колхоза центральни хьатта дІадахьийтад 5770 центнер ялат.

Кхай юкъе вІашагІкхийтар тхо толашагІа волча механизаторца. Колхоза комбайнерашта юкъе социалистически яхье ше хьалхара моттиг яьккхалга хайча, борд-бордах велавелар Федор Трофимович, ТІаккха аьлар: «Тахан со ва хьалха, хІаьта кхоана е ломма сол а тІех толам баккха мег са новкъостех цхьанне. ХІаране комбайн дика тоаяь я. цудухьа лакхара овсарле йолаш болх бу цар. ХІаьта уж лехкараш а ба опыт йола механизатораш»..

Федор Трофимович махулла цІена чакхбаккха гІерт ялат чуэцара болх.

М. ТКАЧЕНКО.

ФАБРИКЕ ДИКАГІЪЯР

Баракъаш тегача № 3 йолча фабрике эгтара дикагІа лоархІаш я Л. Печенюка кулгалду бригада. Ший болх лерттІа лелабу бригадира, безаме дувц цо ший бригадах лаьца. Коллектив кхычарел тІехьаюсаргІоацаш, тІаийца социалистически декхараш кхоачашдергдолаш, карара кара тела ЦІе байракх бригадагара дІа ца ялийтара шоай хьинар кхо ца деш къахьегаш ба цу бригадера кхалнах. Фабрика 6 бетта даьхача толамашта юкъе дикка дакъа лоац бригадо. Цхьаккха бутт дІабахийтац цар план тІехкхоачаш ца еш. Хьоккхамий доска тІа цар бригадана хьалхашка массаза латташ хул 130,145 процент, хІаьта июнь бетта 167 процент кхоачашъяьй цар задани.

— Бригаде 46 саг ва, — яхаш дувц Л. Печенюка. — Дуккхача къамех кхалнах ба укхаза болх беш, цхьабакъда, цхьа дезал санна барт тайна, хоза дах тхо.

Ерригa коллектив раьза йолаш коммунистически къахьегама цІи яккхара яхье баьлар болхлой. ХІанз тІагІертта балха толамаш лакхдеш, коммунистически хьисапе шоай вахар тоадеш ба коллектива болхлой. Ши бутт ба цар ЦІе байракх лелаю, хІаьта дуккхаза ахчан премеш а хьожаьй царна.

Шерра баьржаб фабрике арахецача продукце дикал лакхъяра бола къовсам. Цехе дІачувоаллача массане бІарг кхетаргболча хьалъэлла улл «Тахан — дикал лакхъяра ди» яха плакат. Эгтара дукхагІа теркам тІабохийт бригада коллективо операцешта юкъе нийслуш йола брак кІезигьяра. Ишта хилча балха юкъе нийсденна гІалат браковщикага дІакхачалехьа тоаде йиш хул, хІаьта ше беш бола болх дикагІа бе гІерташ хул хІара саг. Цул совгІа, баракъаш доахача цехера хьаенача деталашка лерттІа хьажа а хьеже мара хьаэцац бригадира, цу гІулакхо баракъаш доахача цехера болх дикагІа вІаштІехьбаккха торо хулийт.

Продукце дикал лакхъяра, бригада екъаеннай 3 звенона, хІара звено шоай звеньевой волаш я. Звеньевой декхарийла ва ший звено болхлошка брак йоацаш болх байтара тІахьожам лоаттабе.

Цу дерригнеша геттара кІезигьяьй бригада арахецача продукце юкъе хулаш йола брак.

Дика къахьегарца белгалбаьннаб Халиулина Фарида, Зарубина Люба, Котикова Малика, М. Егиева, иштта кхыбараш а.

Укх шера дукхагІбараш деша баха лаьрхІа ба болхлой.

М. ЗЯЗИКОВА.

ЭКЗАМЕНАШ ДІАЛУШ БА

Сайцай № 3 йолча производственни-технически училища коридорашка хинна гІараш. Гоннахьа сатийна я. Укх шера дийша йистебоалараш экзаменаш дІалуш ба. Шин шера дийша а баьнна, тайп-тайпарча предприятешка болх беш производственни практика чакх а яьккха, паччахьалкхен экзаменаш дІалуш ба уж хІанз.

...Йолалу хьалхара экзамен. Дикеи тІехдикеи дІаяла безам ба уж массане а. Паччахьалкхен экзаменационни комиссена хьалхашка Іохайна массехк дешархо вагІа. Нийсеи хьехархой безам тІаозаши да цар шоашта деннача хаттарашта тела жопаш.

Къаьстта шоай знанеш дика хилар хьахьекхар № 28 йолча группа дешархоша — В. Куликова, Н. Брунцева, В. Лукьянова, кхычар а. Коммунистически къахьегама ударникаш хинна баьхкар уж экзаменаш дІаяла. Из сийлен цІи царна елар «Чечингстрой» треста автотранспортни объединене № 7 йолча гараже производственни практике уж болаш.

Юххера экзамен дІаенна дешархой йистебаьлча итогаш еш гучадаьлар экзамен дІалуш хиннача 48 дешархочох ткъаь кхойттане лакхагІа йола разряд яьккхалга.

ХІанз дІахо экзаменаш дІаяла кийчлуш ба № 3 йолча профтехучилища дешархой. Шеко яц цар уж дІахо а дика дІалургхилар.

Экзаменаш дІаенна йистебаьлча тайп - тайпарча моттигашка болх беш хургба дийша баьннараш. Царех дукхагІа бараш вай республика заводашка болх бе гІоргба.

В. ИВАНОВ,
№ 3 йолча ПТУ директора заместитель.

КПСС ЦК Пленума решенеш—вахаре!

Продукци шозза дукхагІа йохкаргья

Хьайбай продукташ яхара ниа бола база хила еза «Назрановский» совхозах.

ХІанз совхоза доалахьа да симментальни фух даьнна 2200 бежан, царех 690 бетта етт а болаш, Грозненски фух баьнна 7000 устагІа, царех 3000 нана жий а болаш, 4000 хьакха.

1970-гІа шу чакхдоаллаш совхозе хургда 3500 бежан, царех 1300 цІенача симментальни фух бола етт а болаш. Совхозе болабеннаб кхычахьара хьаенача элитни бугІай семяшца доаханна скрещивани е. Цу гІулакха 2 пункт вІашагІъеллай доахана искусственни осеменени ергйолаш. Цхьан пункте осеменени ю доахана, вокхан чу — духхьашка дахкача ши нарашта. Осеменаторалла болх беш ба дика кийчбаь бола, шоай професси езаш бола нах: Пугоев Іадрахьман, Гагиев Бахьаудин, Мурзабеков Махи.

1965-ча шера 11360 центнер шура яккха езаш я тха совхоз, вешта аьлча хІара Іаттагара яккха еза 1700 килограмм шура. ХІаьта паччахьалкхенга йохка еза 8000 центнер шура.

1970-ча шера совхозе йоаккхаргья 25000 центнер шура, хІаьта паччахьалкхенга 20000 центнерал кІезигагІа йоацаш шура йохкаргья. Цу тайппара, укх гарттарча пхе шера чухь шура йоаккхилгеи паччахьалкхенга из йохкилгеи шозза совгІа дегІадоагІаргда.

Нагахьа санна 1964 шера хьалхарча ах шерарен 1965-ча шера хьалхарча ах шерарен хьокхамаш вІаши нийслича вайна гуш да, хьайбай продукташ йоахилгеи йохкилгеи тешам бенна дахкдеш тха совхоз хьайоагІаш хилар. Нагахьа санна 1964-ча шера хьалхарча ах шера совхозе 4035 центнер шура яьккха хиннаяле, хІаьта 1965-ча шера хьалхарча ах шера яьккхар 5960 центнер шура я, е 1964-ча шера яьккхачунца нийсйича 147 процент. Нагахьа санна 1964-ча шера хьалхарча ах шера паччахьалкхенга 3328 центнер шура екха хиннаяле, хІаьта 1965-ча шера хьалхарча ах шера совхозо паччахьалкхенга екхар 5096 центнер шура, е 1964-ча шераца нийсйича 153 процент.

Шура яккхареи паччахьалкхенга из йохкареи ах шера план ханал хьалха кхоачашъе совхоза вІаштІехьдаьнна шурий-товарни фермашкарча бериргача хьайбаш леладераша шоаш кхо ца беш хьинаре къахьегарах. Белгалбаккханза бита йиш яц ферма бригадира коммуниста нов. Костоев Хаматхана кулгалдеча Аьлти-Юртарча шурий-товарни ферма коллектива дика болх. Шура яккхара ах шера план 109 процентн паччахьалкхенга из йохкара ах шера план 129 проценти кхоачашъяьй цу ферма коллективо. Укх шера къаьстта белгалбаьннаб дояркаш: шера планах 2000 килограммни шера декхарех 3000 килограмми йолча хьалхарча ах шера хІара Іаттагара 1705 килограмм шура яьккха Барахоева Лемка, шера планах 1800 килограмми шера декхарех 2500 килограмми йолча хІара Іаттагара 1391 килограмм шура яьккха Чегиева Лида, 1305 килограмм яьккха Сагова Дуна, кхыбараш.

Шура яккхара болх лерттІа дІабахьар дукхагІча даькъе тийша да опыт йолча скотникех. Шоай гІулакха пхьараш ба цу ферма деттача доахана Іулаш леладу скотникаш Калаев Таджуддин, Салиев ИбрахІим, Раздаев Ахьмад, кхыбараш. Цхьан меттера буц лаьгІъелча, хьаьнагІа буц йолча даьгІене а дуташ дика доажаду цар доахан.

Ала дезаш да, массехк шера вІашта совхозе эггара тІехьаюсачарех лоархІаш Яндарера шурий-товарни ферма хинналга. Цхьабакъда, опыт йола Евлоев Хьасан цига балха веча гІоне холуш хувцаделар фермера хьал. Шура яккхара ах шера план 112 проценти, из паччахьалкхенга йохкара ах шера план 124 проценти кхоачашйир ферма коллективо. Цу фермерча къонача доярка Котикова Лидас ше гІулакх деча духхьашха дахкача 16 шинарах хІаранегара 1070 килограмм шура яьккхар, шера планах 1200 килограмм йолча. Ферма коллективо дош деннад шура яккхареи из йохкареи шера план 7-ча ноябрага кхоачашъе.

Совхозе вІашагІъехка я 20 денагара 6 беттагеи, 6 беттагара 2 шерагеи кхаччалца се а борша а Іаьсий леладе лаьрхІа бригадаш. Цу фермаша йиш хулийт дикагІча фух дола доахан сихагІа дебаде.

ХьалхагІа деррига Іаьсийи детта доахани цхьана хулар. Цудухьа деттача доахана йоагІача бесса терко е йиш хилацар бригадирий. ХІанз детта доахани 20 ди даллалца дола Іаьсийи мара дац фермашка.

Совхозо ханал хьалха кхоачашъяьй тха дакккареи паччахьалкхенга из дохкареи план. Планах 127 центнер йолча 131 центнер тха даьккхад.

ХІанз ахканарча лагерашка да деттача доахана Іулаш. Дояркаштеи скотникаштеи чуІе цига хьалдаьд дика цІенош, вагонаш, хий чу диллад, электрически сердал я. Сийнача доакъара лаьрхІа тайп-тайпара баьцаш дІайийнай ахканарча лагерашта юххе. Цига йолаш я доакъар кагий оаташ йолеи доакъар дІа-юха дехкеи механизмаш.

М. МУЦОЛЬГОВ,
«Назрановский» совхоза керттера зоотехник.

БАЬЧА БАЛХА—НИЙСА МАХ

Юрта боахам дІахо дегІабоалабара дилза дардоаца гІулакхаш белгалдаьхад КПСС ЦК мартовски Пленумо. Царех цаІ да дукхагІа продукци яккхареи цунга дІадодар лохдареи даькъе къахьегамхара наькха материальни безам совбаккхар. Цунга хьежжа вай правительства лакхдаьд болхлойи гІулакхерча наькхеи алапеш. Ишта, цхьоалагІча мая денз совхозийн юртбоахама кхыча предприятейи кулгалхошта, специалисташта дизза дІалу бетта доагІа алапи. Цул совгІа, продукци йохкилга тІехкхоачашдича хІара процента лаьрхІа шера доаккхача алапех 0,3 процент ахчан совгІат лу. Шекара свекла, дуга дика хьувкъадаьрашта лу шекар, дуга.

Практико хьагойтад, баьча балхах ахча телара йолча хІанзарча системах боахама организашеи профсоюза комитеташеи нийса пайда эцача совхозашка гІулакхаш дикка тоаденна хилар. Цу даькъе хьокхам тел Грозненски района № 3 йолча сомий-баьца дaарий совхозо. Цига ханнахьа кийчъю бе безача балха нормаш, царех тергдола ахча белгалду.

Звеношта хоадамболлаш технологически карташ оттадаьд, цар тІа белгалдаьд культураш кхеярах, дІаяларах, обработка ярах доагІаш дола алапи. Цул совгІа боахама кулгалхочунца, рабочкомаца дага а ваьнна, кхы тІа а совгІат дала йиш я. Масала, пхи ди массаза доал ялат чуэцача дикагІа болх беча агрегата коллективана совгІата 40 сом ахча лу. ДІадахача шера хьинарегІа къахьийгарашта совгІата лаьрхІа 120 эзар сом ахча деннад цига.

Баьча балха нийса мах телара йоаггІаш йола йоакхо ю Грозненски шурий совхозе, № 1 йолча Грозненски шурий совхозе, Урус-Мартана района «Горец» яхача совхозе, кхычахьа а.

Цхьабакъда, ишта лелабац из лоархІаме болх массанахьа а. Масала, баьча балхага хьежжа а доацаш, болх беш яьккхача ханага хьежжа шекара свеклан хьажкІаши лелаерашта алапеш телар бахьанце алапе фондах доагІачул дукхагІа ахча дІа а ахийтад, хІаьта цунга хьежжа продукцега дІабода мах лакх а баьб Шаьла района «Шалинскийи» «Джалкеи» яхача совхозашка.

Учет во лелаяр бахьан долаш тракторашта ремонт ярах а уж лораеш лелаярах а ахчан совгІаташ телац. «Джалка» совхозе 60 трактор я, цхьабакъда, 1964 шера уж дика доал деш лелаярах цхьан сага мара совгІат деннадац. Совхоза болх бувцаш хиннача партийни собране керттерча инженера нов. Русина аьлар:

— Трактора ремонт ярга дІадодачун учет ца ярах къоастаде йиш яц малагІчо рузкъа кходаьд, малагІчо доагІачул совгІа доадаьд.

ХІаьта доагтІача тайпара хилча ханнахьеи дикеи юртбоахама машинашта ремонт яьчарна ахчан совгІат дала деза. Цхьабакъда, из наг-нагахьарча моттигашка мара лац. Грозненски района «Ермоловский» совхозе 1964 шера декабрь беттеи укх шера январь беттеи цхьаболча болхлошта мара ахчан совгІат деннадац, из а доагІачул кІезигагІа. Каст-каста хул укх тайпара гІулакх а. Администраци профсоюзни комитетаца барта а яхе боахама зе деш шу чакхдаьккхад аьле совгІата вІалла а хІама ца луш а нийслу. Из нийса дац.

Терко е езаш да цхьаькха хІама а. Дика болх барах луш дола совгІат аьшка решетка йсаллача касса корилгах хьаара а ца луш, нах болчча, массанена гургдолаш сагбалха воаллача дІадала деза.

Цхьадолча боахамашка совгІата ахча лулга къовсамашка а даьле, кхыметтел судо къоастаде дезаш хул. ДІадахача шера дика къахьийгар Сунженски района коконосушилка агрономашa нн. Васневскаяси Мадаеваси. Царна хІаранена 249 соми 189 соми ахчан совгІат доагІар. Областной контора кулгалхой цу гІулакхага бюрократически хьажар бахьанце ахча дІа ца луш ворхІ бутт баьккхар. Новкъадале а цу тайпара моттигаш кІезига хилац.

Надтеречни района «Минеральный» яхача совхоза воккхагІа волча жа Іун Шуаипова бригада дІадахача шера жа дика дебадарах а хьалкхедарах а ахчан совгІат даларал совгІа 42 Іахар бала безаш бар. Из дукха хийтар совхоза директора нов. Витошкина, республикански организацеш юкъе а яха биа бутт тІехьа а даьккха мара дІадаланзар уж.

Свекла лелаерий балхацара безам совбаккхара чІоагІа лоархІам болаш да цар баьча балхах шекар телар. Цунах цхьадола дакъа свекла эггара хьалха нийлхьяьи оасар даьи даьлча лу. Свекла на хІанз кхоэлагІа оасар деш латт «Красноармейскийи» «Лермонтовскийи» совхозашка. Бакъда, авансах шекар хІанз а дІаденнадац.— Шекара завода болхлоша цу балха акт оттаяьяц, — йоах совхозий директораша нн. Павловскеи Широковеи. ХІаьта шоаш цу гІулакха ханнахьа йоакхо яьяц цар.

Республика юртбоахаме лерттІа вІаштІехьъяьккхаяц къахьегама нормировани яра служба. Планаш уттаеча органаша хІара шера тІехьадоах профинпланаш уттаелга, из бахьан долаш 5—6 бетта къьнарча расценкаех алапи тел хьайбаш леладерашта.

КПСС ЦК мартовски Пленумои ВЦСПС-а VI Пленумои юртбоахама производства болхлоштеи гІулакхерча нахаи оттаяьча системах нийса алапеши ахчан совгІаташи теларга хьежа декхарийла яьй профсоюзни организацеш. Из декхар массанахьа цІена кхоачашде деза.

С. ЧУХАРЕНКО,
облсовпрофа производственни балхеи алапеи отдела заведующи.

22 ИЮЛЬ — ПОЛЬША ЮХАМЕТТАОТТАЯЬ ДИ.

ВАРШАВА — ПОЛЬСКИ ХАЛКЪА РЕСПУБЛИКА СТОЛИЦА. ГОРОДА АЬТТА БЕРДА ЙИСТЕРЧА РАЙОНЕ.

В. Соболева сурт.

ТАСС фотохроника.

ТХА УЛИЦАГІА А ЦІЕЙ ДЕЗДУ

Вай мехка коммунистически общество хьалъяра лоархІамегІарча декхарех цаІ да доазув доацаш парте гІулакх мутІахьа вола, массе а оагІора дегІавена, сакхетам бІаьхийи физически уна хцІенеи вола керда саг кхетамца кхевелга. Из декхар кхоачашду производстве а санна, иштта нах бахаш йолча моттигашка а беча дукха постамаш долча нах кхетамца кхебара бабхаца.

Город Грозне, Ленински районе долаш да бакаш болча наха юкъера агитационни а культурно-кхетама а болх эрг-эргача а безам тІаозача а тайпара бара, вахара юкъера коммунистически хьисапаш чІоагІдареи дегІакхувлареи тІехьара къовсам шеррача фронте гІолла боаржабара дола деррига хьалаш. Тха районе болх беш я 46 библиотека, 23 клуби культура цІаи, 16 кинотеатри кинопередвижкеи, кхоъ театр, шиъ музей. Дукххача дезалий телевизораш я. Районе бахаш болча нахах хІара эзарнена лаьрхІача соахкарчул газетийи журналийи 230 экземпляр дукхагІа ух.

Долче, хІанз районни партийна организаце балха юкъе керттердара нахаца денале, къоастамболлаш бола, хІара деннара организаторски болх белга. Кхетама-политически балха идейни чулоацам дикагІа тоа а беш, из цунца цхьан ханна эргэрга, безам тІаозаш белга, хІара сагага дІакхоачийтилга — из гІулакх да юххьанцарча парторганизацей балха лард хинна дІаэттар.

Оаха дІахо а чакхдоах дахача шера доладаь улиций цІейш дездела. Щейш дездела чакхдахара юкъеува предприятей, учрежденей партийни профсоюзнии организацеш, улиций комитеташ, моттигашкарча Советий депутаташ. Улицаш цхьалхаяьхе кийчъю, зизашца, байракхилгашца, дозунгашца хозъю. Масала, укх тайпара чакхдаьлар Горски Чукотски улицашка бахаш болча наьха цІей. Щей дездалехьа массехк ди хьалхагІа консервни комбината партийни организацеца цІей дездела вІаштІехьдоаккхаш хиннача новкъосташа Гребенниковас, Балтышевас, Масловас, Аракеляна, Павленка бахаш болча наьха низаца улицаш цхьалхаяьха кийч а йир, хоз а йир. Щей дездеча дийнахьа книжкаш, журналаш, газеташ дохкилга вІаштІехьдаьккхар, буфеташ яхкийтар. Цу улицашкеи царца оагІув болча кварталашкеи бахаш болча нахага шоашка дІаадарца а лаьрххІа цу гІулакха арахийцача рекламаца а дІахайтар цІей дездергхилар. 29-ча июне 17 сахьат даьлча йоладелар ашарий оазаш. Бахаш бола нах улицашка гулбала баьлар. Доладелар безамера къамаьлаш.

Щей дездела дІадоладир, консервни комбината профсоюза завкома председатель йолча Анна Андреевна Болтычевас къамаьл а даь. Цо цІаькха а хьалхадаьккхар цІей дездеча цу сарахьа хургдар. Цул тІехьагІа трибуна тІа валийтар «Знание» яхача общества лектор нов. Саламов. Цо йийшар «Дыний цІейш дездела доладалари цар чулоацами» яха лекци.

ХІаьта импровизировании трибунагара дукха гаьна доацаш Іооттадаьча къаьст-къаьстача истолилгашта улув Іохайшар консультанташ: Грозненски городской Совета депутат Клавдия Ивановна Губарева, лор Владимир Тимофеевич Колотухин, юрист Татьяна Александровна Харузина.

Бицбалийтабац кхыметтел эггара зІамагІа бола цІей доакъашхой а — царна берий городок йиллай. Укхаза берий мукъагІа я педальни автомобилаш, велосипедаш, самокаташ, кхыдола ловзоргаш. Укхаза эггара дукхагІа гІараш а сакъердамаш а дола моттиг из хила мегаш я. Сихъенна болх беш яр буфеташ. Мороженни лотокаш чуерзаяьяр бераша.

Лекци йистеьйначул тІехьагІа духовой оркестро ашараш а лекхаш доладелар халхараш. Халхара го тувсаш бар кхыметтел ха яха нах а. Гулбеннараш чІоагІача безамца хьежар «Грешница» яхача художественни фильмага. Горски Чукотски улицашка бахаш болча наха сакъерлаш а гІулакха къамаьлаш деш а дІайихьар диъ сахьатад тІех ха.

Из цІей хинначул тІехьагІа бахархоша шоашта хетараш а ловраш а дувцаш дукха хабараш кхахьийтад тхога. Цар йоах: «Каст-кастагІа чакхдахалаш цу тайпара улиций цІейш дездела», «Дика шинарди да вай таханара дар», «ЧІоагІа раьза да тхо», и. кх. дІ.

Щей дездела вІаштІехьдаьккхарий дукха уйла е, къахьега, дукха гІулакхаш де дийзар. Цхьабакъда, уж а чІоагІа раьза бар шоаш хьийгача къих хьахиннараштa.

Кхы а чІоагІагІа деадир хлебокомбинати тегара-трикотажни объединении йолчарча Левандовскеи Магистральнии улиций цІей. Щей дездела кийчдара юкъе дакъа лоацаш хилар тегара-трикотажни объединене партком, хлебокомбинатеи республикански ДПО-и парторганизацеш, улиций комитеташ, моттигашкарча Советий депутаташ, агитатораш, кагарий маьхаш дара базаи наха эша гІулакхаш дара бюрои коллективаш, кепа йоазув дІадоаржадара Грозненски участок, и. кх. дІ.

Улувра улицаш цхьалха а яьха хозъяьяр, карташта йисте гІолла буфеташ оттаяьяр, лекцеш ешара площадка кийчъяьяр, шахматехи шашкаехи ловзараштa истолилгаш уттадаьдар, массе а тайпарарча ловзараштa моттигаш кийчъяьяр. Дицдалийтанзар берашта ловза площадка кийчъелга а.

Улиций цІей дездела нахага хьалххехье а дІахайтадар рекламаца а лаьрххІа арахийцача афишашца а. Агитатораша, шоай кварталашка а ухаш, пахага дІадийцар цІей маца а миштa а дездергда. ХІаьта берий автомашинаши велосипедаши хьакхаьчача тха гІончий бераш а хилар. Цар шоай даьй-лоаной тІахьехар из цІей дездеча.

25 июне сайрийна 6 сахьат доалаш къахьегамхоша хьалийзар ерригa кийчъяь моттигаш, улицашка араваьлар эзарнел тІех саг. Щей дездара кулгалдеш хиннача новкъосташа Худолея, Труньковас, Балтенкова, цІей дездела дІадола а далийта, бахаш бола нах тІахьийхар дунен халкъашта юкъерча хьалах лаьца йолча лекцега ладувгІа, художественни самодеятельноста концертага ладувгІа, духовой оркестр лекхаш халхабувла, музыкага ладувгІа, шахматех, шашкаех, доминох ловза, художественни фильмага хьажа.

Кхы кІезигагІча безаме чакхдувлаьзар № 19 йола школа, № 14 йола школа, «Красный молот» яха завод йолчарча улиций цІейш дездела а.

ХІанз кийчо еш я кхы а улиций ялх цІей деадара. Белгалдеш да «Тха поселке а» аьнна цІи тилла дола цІей Калинина цІерахча поселке дездела а.

Бахаш болча наха чІоагІа хоза хеташ дезду цу тайпара дола цІейш. Шеко йоацаш да бахаш болча наьха сакхетам чу къоастамболлаш йола лер цар юташ хилар, уж коммунистически сакхетаме кхебара новкъостал деш хилар.

Уж гІулакхаш чакхдаха кийчлуча хана оаха еш хинна уйлаш укх тайпара яр: официально оттадаь доацача дийнахьа нах духхьала хьа а гулбаь, царца цхьана Іо а хайша, царца къамаьлаш дича, дунен тІа хула гІулакхаш царна дІадийцача, музыката е художественни самодеятельноста концертага ладийгІача, книжкаш е журналаш ийдича фу дархьогІ? Кхы гІулакхаш де дезаш хиларах массе хана дулургдий - хьогІ из? Оаха йоакхо йора хІара чакхдоаккха гІулакх чулоацам болаш а безаме а хилийтара. ЛаьрххІа хержаш къестабора лектораш, кинофильмаш.

Цхьабакъда, уж гІулакхаш дІахо дикагІа чакхдаха дезаш хилар а да бакъ.

Тхо тешам бенна да улиций поселкайи, къаьст-къаьстача доккхийча цІеной, ковний цІейш деадар кхетама-политически балха дола башхалика гІулакх хиларах. Цо новкъостал ду хІара къахьегамхочунга, бахаш болча нахах хІара сагага дІакхача. Цо торо хулийт вайга парте дІадехарашка хьежжа из болх безам тІагІоргболча тайпара, эрг-эрга, чулоацам болаш чакхбаха.

Е. ЧЕРНЫЙ.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

СОЦАЕ ИМПЕРИАЛИСТИЙ АГРЕССИ!

ХЕЛЬСИНКИ, 14 июль. **ТАСС-а спецкорр. Д. ЕРШОВЕИ А. КИСЛОВЕИ** хоам бу:

Машара, къамий кортамукъален, цlендаь герз дlадаккхара тlехьарча Дерригдунен конгрессо болх бу дийлагlа ди дар селхан. lуйран денз шоай болх дlаболабир конгресса документаш кийчдеча комиссеша.

Селхан хиннача конгресса пленарни заседани тайнна бийса яххалца хилар. Цу заседане къамаьл даьча делегаташа дунен общественноста цlерах харцйир Вьетнаме США-с делаю агресси.

Американски империализм геттара а чlоагlа харцъеш къамаьл дир Америка вlашагlкхийттача Штатий делегата К. Гудлета.

Цхьанна хlаманца бакъде йиш яц США правительства лелалу гlулакхаш, аьлар американски делегата.

Гудлета дийцар Вашингтоно лаьцача агрессивни наькъа духьалара болам дегlабоагlаш хиларах а США граждански бокъонашта тlехьарча боламцара цун бувзамаш шерлуш хиларах а.

Оаха, аьлар дlахо американски викало, нахалдаш къовсам лоаттаберга къулбехьенвьетнамски халкъа дагалаттараш кхоачашдеш йола Къулбехьен Вьетнам мукъаяккхара Къаман Фронтаца США правительствага переговораш яйтара.

Американски империалисташ Вьетнамера аракховса — из дlадех дерригача дунено, аьлар конгресса трибуна тlара Индонезе делегацена керте латтачо Е. Мартолагава. Шоай мехкара американски империалисташ аракховса вьетнамски халкъа новкъостал дара Вьетнаме ший бlухой а герз а дlадахьийта кийча я Индонезе правительствои индонезийски халкъи, аьлар цо дlахо.

Гвинея викала А. Диаллоса Гвинея президента, «Дунен халкъашта юкъе машар чlоагlбарах» Ленински преми еннача Секу Туре дайта моаршал делар конгрессе дакъа лоацарашка, хlаьта къовсам лоаттабеча дерригача халкъаца Гвинея мутlахьа хилар белгал а даьккхар.

Конгресса президиума викала Поливала (Индия) хоам бир, машара форума цlерах дерригача мехкашкара моаршал хоатташ дукха телеграммаш ух, аьнна. Къаьстта аьлча, цо дlайийшар Бельге Королева Елизаветай, МНР Министрий Совета председатела Ю. Цеденбала посланеш.

Вьетнамски халкъо лоаттабеча кортамукъален тlема Куба мутlахьа хилар белгал а даьккха кубински делегата Х. Маринельос дlадийхар Къулбехьен-Малхбален Азе, хlаьта иштта Конго, Доминикански Республике, дунен кхыча районашка а США-с делаю агресси соцаелга а дlайоаккхилга а.

Дукхагlча даькъе США агрессивни политика харцъяра хетадаь дар китайски делегацена керте латтачо Чао И-мина даь къамаьл. Цунна цхьана машаре гlулакхаш леладеш дахара политика «принцип йоацаш» я яхаш йола китайски пропаганда тезисаш цlаькха а дийцар цо.

Китайски делегата санна дувцача къамаьлаша, аьлар Польша викала профессора Клафковске, ае ду вай болама. Дика кхетадеш да, машаре гlулакхаш а леладеш дахара политика лелаяра яхача деша империализмана духьала къовсам лоаттабелга а къаман кортамукъален болам хьаллоацилга а, къаьстта аьлча вьетнамски халкъ хьаллоацилга. Конгресса болх а машара тlехьара дерригдунен болам а бохабе гlертилга харцахьа лаьрхlар польски викало.

Пленарни заседани чакхйоаллаш къамаьлаш дир къовсам лоаттабеча Африка викалаша, цар дийцар французски Сомале, Мозамбика, Ангола, Португальски Гвинея халкъаша колонизатораш та духьала лоаттабеча къовсамах а паргlато яккхара тlехьарча боламах а.

Хуари Бумедьена даь къамаьл

АЛЖИР, 14 июль. (ТАСС). Алжирски доазол дехьарчеи корреспонденташта Алжира правительство дlайовзийташ, хоам бу Альжери Пресс Сервис яхача агентства, къамий Двореце самардийнахьа Революционни совета премьер-министра полковника Хуари Бумедьена къамаьл дир, яхаш.

Республика Революционни совета 19 июнера коммюникеи 5 июлера заявлении дарде а лаьца, Алжирски Республика чурчеи арахьарчеи политиках дийцар Бумедьена.

«Тха чурча политика, — аьлар цо, — lаьдал цхьан бе а делла леладеча гlулакхах хьахинараш дlадаха дерхl, иштта чlоагlде дерхl кхерамзле лораелгеи порядок оттаелгеи, къаман кортамукъале чlоагlъяра дикагlча тайпара вlаштlехьбаккха беза ерригача органий болх».

«Тха арахьара политика, — аьлар Бумедьена, — цхьанна а блоках дlа ца кхетара политика йолаш йиса еза. Цул совгlа, lарбий магриб хьалъяра, lарбийи африканскеи цхьоагlо хилийтара новкъостал де деза цу политика, иштта новкъостал де деза цо социалистически лагера мехкашцара бувзамаш чlоагlдара а.

Кортамукъаленна, паргlатонна тlехьа къовсам лоаттабу халкъаш даим хьаллацара тlаераавь хила еза тха арахьара политика.

Колониализмах юхедисараш дlадоахилга, вай къаман кортамукъале чlоагlъелга, социалистически общество хьалъелга, — уж да вайна дагалаттараш, — белгалдаьккхар Бумедьена. — функциональни административни аппарати вайга толам баккхийтара эшаш йола правительственни органаши хуле кхоачашде йиш я уж вайна дагалаттараш».

КОММУНИСТАШ МУКЪАБОВЛИЙТАБ

ГАВАНА, 15 июль. (ТАСС). Марио Алвес, Иван Гибейро, дукха а кхыбола Бразильски коммунистически парте кулгалхой лийцачара мукъабовлийта хилар хьакхайнаду Пренса Латина агентствас. Уж цхьа шу совгlа ха хьалха лийцабар, «нlал гlолларча тийшача балха материалаш кепа етташ дlанхайкаяра» бехке а беш.

Цхьабола кхы коммунисташи, хlаьта иштта профсоюзни кулгалхойи хlанз а набахтенашка боахи.

СТИВЕНСОН ВАЛАР

ЛОНДОН, 15 июль. (ТАСС). Вlашагlкхийттача Къамий Организацера США массазара викал Эдлай Стивенсон селхан дега лазар а хинна Лондоне веннав.

ООН-ра США КЕРДА ВИКАЛ

НЬЮ-ЙОРК, 15 июль. (ТАСС). США паччахьалкхен департаменто дlакхайкадаьд, ООН-ча США массазарча викала декхараш ханна кхоачашдеш Франсис Плимптон хургва, аьнна.

Франсис Плимптон хиннав ООН-рча США массазарча викала заместителя поста тlа.

«МАРИНЕР-4» КА ЦА ЯЛАР

НЬЮ-ЙОРК, 15 июль. (ТАСС). Хьежара йолча вумера станцерча (Австралия) НАСА викалаша аьннад, портовой аппаратура лерттlа болх ца беш хилар бахьан долаш американски «Маринер-4» яхача космически станцега Марса цхьаккхе а сурт доаккхаденнадац яхаш хоам бу Ассошиэйтед Пресса агентствас.

ДЕРРИГДУНЕН МАШАРА СОВЕТА КЕРДА СОСТАВ ХЕРЖАЙ

ХЕЛЬСИНКИ, 15 июль. **ТАСС спец. корр. А. КИСЛОВЕИ, Д. ЕРШОВЕИ хьахейт:**

Селхан делкъел тlехьагlа Хельсинки машара форума доакъашхой гулбелар машара, къамий кортамукъален, массане а герз lодиллара Дерригдунен конгресс йолча культура Цlагlа, машара тlехьарча болама организационни дешаш дувцар а Дерригдунен Машара Совет юхахаржар а духьа.

Конгресса делегатий юкъара собрани хьайийллар Дерригдунен машара тlехьара болам вlашагlбеллара цаl йолча Изабелла Блюма (Бельгия). Цул тlехьагlа къамаьл де дош делар ВСМ Президиума члена Ромеш Чандрана (Индия). Из дош кийчдеш хиннача комитето шийна тlадилларах Дерригдунен Машара Совета структурахи составахи лаьца доклад йир цо. Р. Чандра белгалдаьккхар укх тlеххьарча шерашка машара тlехьара болам дукхала а политически а хьакъехьа дегlабенилга. Дунен халкъашта юкъера орган ше махиллара бола ВСМ лоархlам цу шерашка дегlабенаб, дунен халкъашта юкъерча арене дукха а керда паччахьалкхенаш хьахиннай, хlаьта из Дерригдунен Машара Совета составе белгала долаш а хила деза.

ВСМ секретара Ив Шольера (Франция) организаце Президиума цlерагlа гулбеннарашта дlаеш ВСМ кердача состава кандидаталла барий список. Цхьоагlа тlоараш а детташ, конгресса делегаташа къоабалъю белгалъяь Дерригдунен Машара Совета состав. Цунна юкъе вахав 104 мехкагара вола 500 гаргга викал. Царна юкъе ба белгалбаьннагlа бола lилмахой, писателаш, общественни а дыний а деятелаш. Советски Союзагара ВСМ состава юкъе вода 25 викал.

Собране председателал деш йолча И. Блюма чlоагlача безаме даькъала бувц Дерригдунен Машара Совета кердача состава членаш, хlаьта машара долча диканна уж дукххача шерашка бахаши овсаре болх беш хулга шийна ловш хилар а йоах цо.

Машара тlехьарча къовсамхой собране доакъашхоша шоай французски коллегашта дега тlара даькъала дийцар цар къама цlей, хlаьта зизаш а делар царна.

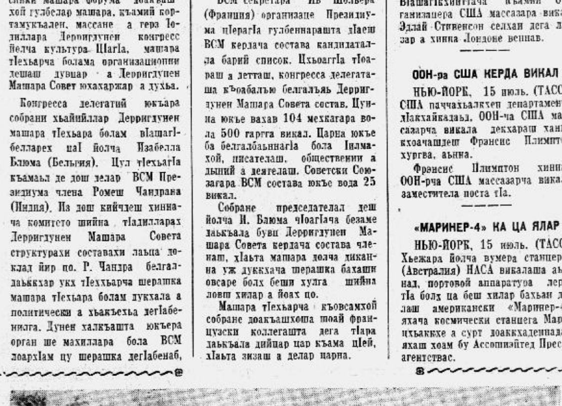

Ханойна 32 километр мара гаьна йоацаш улла «Нам Хонг» яха юртбоахама кооператив Вьетнама Демократически Республике хьалха латтачарех цаl лоархlаш я. Шерагара шерага дикагlа хьувкъаду кооперативе дуга. 1955 шерарчул шозза дукхагlа чуэц хlанз юртбоахама культура.

Сурта тlа: «Нам Хонг» яхача кооперативе ялатийна оасар деш ба.

В. Соловьева сурт.
ТАСС фотохроника.

Фотоинформаци

Укх деношка «Чечингсельстрой» № 4 йолча гlишлой-монтажни управлене гlишлонхоша хьалдаь пхезза вlаштlардаь керда цlенош эксплуатаце дlаденнад.

Ткъаь ялхайтта квартира йолча цlеношка бахаргба Гипросельхозпроектаи баьца даарий-консервай заводеи къахьегамхой.

Цхьан сага а дукха дезал болчарна а лаьрхlа квартираш я цу цlеношка. Хьалхарча шийн этаже проектировщикаша болх бергбола кабинеташ я. Хlаьта шоллагlча этаже денз пхелагlча кхаччалца йолча квартирашка къахьегамхой бахаргба.

Сурта тlа: Окружной улицагlа № 25 йола керда цlенош.

И. ПЛИЕВА сурт.

МОСКВА. IV-гlа Дунен халкъашта юкъера кинофестиваль.

Сурта тlа: «Салтечун да» яхача фильме керттера роль ловзаю Серго Закариадзе кубински киноактрисаща Сони Калеройцеи Дайзи Грандосацеи (аьттехьара яр) къамаьл деш ва.

Е. Кассинен В. Генде-Ротен сурт.

ТАСС фотохроника.

МОСКВА. IV-ча Дунен халкъашта юкъерча кинофестивала йоккха приз.

Е. Кассинен В. Генде-Ротен сурт.

ТАСС фотохроника.

КУЛЬТПРОСВЕТУЧРЕЖДЕНЕЙ БОЛХЛОЙ ДЕКХАР

Укх денoшка 1 Мая цlерахча беша йоккхача зале Нохч-Гlалгlай АССР-а культпросветучрежденей болхлой совещани хилар. Уж гулбеннабар къахьегамхошта шоаш ду гlулакхаш дувца, дикагlа йолча культпросветучрежденей балха опыт дlа-юха ювца.

Совешани хьаслл КПСС Нохч-Гlалгlай обкома хьалхарча секретара нов. Ф. Е. Титова. Совещане балха юкъе дакъа лоацаш бар республика Министрий Совета председатель нов. М. Г. Гайрбеков, КПСС обкома секретарь нов. Х. Х. Боков.

Совешане доклад йир Нохч-Гlалгlай АССР-а культура министра нов. В. А. Татаева. Республика ерригача культучрежденей балхах лаьца, КПСС ЦК мартовски Пленума решешка хьежжа из дlахо мишта тоабе беза дийцар цо ший доклада тlа.

Доклад йистеьнначул тlехьагlа пренеш йолаелар. Эггара хьалхара дош делар парте Грозненски райкома секретара Т. Ахматхановайна. Цо дийцар шоай районе вlашагlъеллача агитпоездах. Геттара дика вlаштlехьбаьккхаб цун болх. Цига я агитбригада, автолавка, книжкаш дlа-юха кхухьа библиотечка, медицински бригада, иштта кхы а. Шоаш дlа мел кхаьчача беза хьаьший болаш хьабоагlа агитпоезда членаш. Дувца дуккха да, хlаьта лоаца аьлча юртбоахама къахьегамхошта дикка гlулакх дара шоай низ а хьинар а кхоллаца тха района культпросветучрежденей болхлоша.

Дlахо къамаьл дир Х. Нурадилова цlерахча Нохч-Гlалгlай драмтеатра директора нов. Хамидова. Цо дувц: «Вай республика юртбоахаме къахьегаш дукха нах ба. царна юкъе дукха кхалнах а болаш. Царна массанена шоашта мамогта гlулакх деш я тха театра коллектив. Къаьстта йоккха терко ю оаха кхашкарча къахьегамхошта спектаклаш увттаелга дикка вlаштlехьдаккхара. Каст-каста хул тха артисташ юртбоахама къахьегамхой болча хьоашалгlа бахе. Театр дукха дезараш хlара шера дукхагlа хул. Цхьабакъда, йоах Хамидова, — вlалла ла магац цхьайолча юрташка кхыметтел клуб ца хилар. Парех я Гойты яха юрт. Теркам тlабахийта беза культура министерства, «Красноармейский» совхоза кулгалхоша, ерригача общественносто а цига клуб хьалъяра.

Кхы а халагlа да, — йоах цо дlахо,— цхьайолча юрташка дына духьала. дlаяхача замах юхедисача вола гlулакхашца къовсам ца лоаттабелга. Къаьстта кlезига болх бу цу даькъе дешархошца. Дукхагlа болча дешархоша lалама къайленаш дына гlулакхашца йоацх. Из вlалла а ла мегаргдолаш гlулакх дац. Беррига теркам тlабахийта беза ерригача общественносто, къаьстта хьехархоша берий уйлаццара ды дlабаккхара.

Шоай района культпросветучрежденей балхах лаьца къамаьл дир Урус-Мартана культура Цlен директора нов. А. Дудаева.

— 21 эзарнел совгlча сага укх шера оаха тайп-тайпарча темаех йийша лекцеш 248 я, 54 сакъердаме сайре яьй. Духхьала хьайбаш леладерашта лаьрхlа 23 сайре яьй, 26 лекци йийшай, иштта кхы а. Иштта белгалдаккха деза художественни самодеятельносте дакъа лоацараш дукхагlбараш мехкарий болга. Из деррига вlаштlехьдаккхара дикка новкъостал ду тхона шефаша—Грознерча В. И. Ленина цlерахча культура Цlен коллективо.

Сунженски районни халкъа театра режиссера нов. Чистяковайна ду дош.—Тха театр ерригача республике довзаш да,— йоах цо. Дукхагlбараш тха балха раьза а ба. Цхьабакъда, тхо тхоаш раьза доацаш цхьацца хlамаш да. Тха бехках доаца кхоачамбоацараш да театра балха юкъе. Кlаьдбалар фуд ца ховш, дийи бийсеи ца къовсаш искусствана ший беррига низ дlабала гlерташ я театра коллектив, хlаьта материальни оагlора нийслуча кхоачамбоацараша боагlача бесса дика дlабахийтац из болх. Кхычахьа дlа а даха спектакль хьокха йиш хилац, хlана аьлча, транспорт яц, кхыметтел эггара аттагlа дола, тхона хиланза даргдоаца гони хьастамаши а дац тхога. Цу тайпара долча лоадам боапача кхоачамбоацараша болх дика дlабахийтац.

Трибуна тlа воал КПСС обкома агитацеи пропагандаи отдела заведующи нов. Симарин. Цо дийцар республика культпросветучрежденешка болх беш йолча кадраех лаьца.

Мадарра аьлча цхьайолча культпросветучрежденей кулгалхой шоай болх бовзаш а бац, нагахьа санна бовзе а из боагlача бесса вlаштlехьбоаккхаш а бац. Масала, Гудермески района «Кавказ» яхача колхозе дукха ха йоанцаш хьалъяь керда клуб я, цхьабакъда, из болх беш-м яц. хlана аьлча дукха сагота вац цу гlулакха цун директор нов. Батукаев. Клуб дукхагlча хана къайла латт.

Цул совгlа цхьайолча культпросветучрежденей кулгалхой юххьанцара школа е ворхl класс йистеьккха мара бац. Культура министерство а цун министр нов .Татаев а декхарийла ва культпросветучрежденешка болх беш квалифицированни кадраш хилийта. Цунга хьежжа мара толлургбац болх, кхоачашьюларгьяц КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш.

Совещане доклада лаьца къамаьлаш дир ВЛКСМ обкома секретара нов. Мадагова, писатела Б. Зязикова, А. Гайдара цlерахча республикански берий библиотека заведующе нов. Одровас, культура министра заместитела нов. А. Газиева, облсовпрофа культурно-бытовой отдела заведующе нов. Цолоевас, комсомола Нежай-Юрта райкома секретара нов. Черезбиева.

Совешани чакхйоаллаш къамаьл дир КПСС обкома хьалхарча секретара нов. Титова. Цул тlехьагlа культурни болх дика вlаштlехьбаккхара культура министерстваи культура болхлой обкома союзеи дlа-юха тела Цlе байрах елар Грозненски района.

Совещане тlайийцар республика ерригача культпросветучрежденей болхлошка даь кхайкарал.

А. ЦИЦКИЕВА.

ЦАР СИЙ ДЕ ДЕЗА

Сунженски района XIX партсъезда цlерахча колхоза плотникий Павел Ивановича Марщининеи Александр Максимовича Ванюченкои шинне а 150 шу даьннад.

Укх шера колхоза сомий бешамашкеи кхашкеи боккха хьувкъам чуэцаш латт. Чуйца соми баьца даараши мехка промышленни централка дlадахьийта тара эш.

Йоккха опыт йолаш болча плотникаша - ветеранаша Марщининеи Ванюченкои пиломатериала отходех баьца дааращтеи сомаштеи лаьрхlа 2 эзар совгlа яьшка яьй укх шера.

Ф. КОРОТКОВ,
В. КУРБАТОВ.

Пайдане семинар

Школашта хьалхашка латтача бехктокхамерча декхарех керттерда да коммунизм хьалъергйола саг коммунистически кхетамца хьалкхевар. Дикка новкъостал ду цу хьакъехьа Нохч-Гlалгlайчен хьехархой говзал лакхъеча институто. Цига вlашагlъехка болх беш я тайп-тайпара курсаш, каст-каста хьехархошта лаьрхlа семинараш ю. районий школашка ух, иштта кхы а.

Укх шера 28-ча июне денз 10-ча июле кхаччалца школай директорашгеи завучаштеи лаьрхlа курсаш чакхъяьхар институте. Дика вlаштlехьъяьхаяр уж курсаш заведующи йолча М. Петрачукас. Цо йийшар «Атеистически кхетам балар», «Военно-патриотически кхетам балар» аьннача темаех йола лекцеш.

Иштта дика чулоацам болаш яр семинарски занятеш. Цига къамаьлаш деш, шоай опыт дlа-юха йовзийташ бар дукхача школашкара директораши завучаши. Масала, массанена хоза хийтар «Планированех дола дешаш», «Тlаьхьжами кулгалделгеи» аьннача темаех Карабулакски юкъерча школа директора нов. Фролова яь докладаш.

Иштта дика чулоацам болаш яр «Завуча балха система» аьнна Грознерча № 2 йолча школа-интерната завуча яь доклад. Тайп-тайпарча темаех курсашка къамаьл деш хилар хьехархой говзал лакхъеча институга эрсий метта кабинета заведующи нов. Скороходова а дуккха кхыбараш а.

Курсашта чlоагlа раьза болаш, цу тайпара йола курсаш кхы а хилийтар дехаш бар гулбеннараш дlаюха къасташ.

Б. ЧАСЫГОВ,
Яндарерча юххьанцарча школа директор.

Редактора зам. А. А. МЯКИЕВ.

ЛадувгIа, хьажа

17-гlа ИЮЛЬ 1965 шу.

Радио: 6.30 — Юрта боахама болхлошта передача (гlалгlай меттала). 6.45 — Ашараш. 7.10 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.20—Хоамаш. 7.40 — «Къона тlехье» яха передача (нохчий меттала). 8.40— «Сердало» газета обзор. 8.50 — Ашараш. 16.00 — Керда хоамаш (гlалгlай меттала). 16.10— Казахски радио эстрадни оркестра концерт. 16.35 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 16.45 «Аьрзе довкъашкара адамаш» яха очерк (гlалгlай меттала). 17.00 — «Кавказа зlанараш» яха радиожурнал (эрсий меттала). 17.46 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.23 — футбольни матчах йола репортаж. 18.45 — Ашараш.

УКВ 9.00 — «Ираз долаш хилара фу эш хьона» яха музыкально-литературни концерт. 9.29 — Лебанова кхоалагlа симфони. 10.10 — «ЧБ-№ 7 1327» яха берашта йола радиопостановка. 10.50 — «Республика заслуженни артист Кибкало» яха концерт-очерк.

Телевидени: 18.45 — «Уж юха а вlашагlкхийтар» яха бакъдолчоа тlера хьанйца фильм. 19.05 — «Хьая сога цlитох» яха Юсупова инсценированни дувцар. 19.45 — «Нохч-Гlалгlайче гlолла» яха киножурнал. 19.55 — Сийлахьвоккха эрсий художник Федотов ваь цхьа бlаь ах бlаь шу дизарга. 20.35 — «Сатирически объектив» яха телевизионни журнал. 21.15 — «Кхайканза бена безам» яха художественни фильм.

Гор. Грозне, Н-Катаяма, 10-ча линe, № 30, 3-ча квартире яхаш йола гражданка Юлия Александровна **Голодаевас** суде деннад гор. Грозне, Н-Катаяма, 10-ча лине, № 30, 3-ча квартире вахаш волча ший марагара гражданинагара Борис Михайлович **Голодаевгара** ше хьаялархах дола дош.

Дош дувцаргда город Грозне, Старопромысловски района халкъа суде.

Гор. Грозне, Нахимова улицагlа, № 84, яхаш йолча гражданка Екатерина Тихоновна **Одинцовас** суде деннад гор. Грозне, Нагорни улицагlа, № 16, вахаш волча ший марагара гражданинагара Анатолий Николаевич **Одинцовгара** ше хьаялархах дола дош.

Дош дувцаргда гор. Грозне, Октябрьски района халкъа суде.

Город Грозне, Х. Нурадилова улицагlа, № 166, вахаш волча гражданина Николай Николаевича **Лунина** суде деннад гор. Грозне, Ленинградски улицагlа, № 6, яхаш йола ший сесаг гражданка Лидия Ивановна **Лунина** ше йитарах дола дош.

Дош дувцаргда гор. Грозне, Октябрьски района халкъа суде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный Цlеча фронтовикий улица, 15.
Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48; партийни вахареи, промышленни, юртбоахамеи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-09-20.
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Красных фронтовиков, 15.
Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.
«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84.
Типография изд-ва «Грозненский рабочий» Проспект Революции, 7/84.
СФ05416. Заказ № 4028.